

กฤษฎีกาสาร

ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๔ (เมษายน - พฤษภาคม ๒๕๖๖)

www.krisdika.go.th

ICC

INTERNATIONAL
CHAMBER
OF COMMERCE

๖

การกำหนดมาตรการ
ทางการแพทย์ในการป้องกัน
ไม่ให้ทารกในครรภ์ 4๗

๑๓

ระบบภาษีอิเล็กทรอนิกส์
(e-Tax invoice & e-Receipt)
และมาตรการรัฐในการส่งเสริม
ระบบภาษีอิเล็กทรอนิกส์

๒๑

กฎการไกล่เกลี่ยของ ICC :
สาระน่ารู้และบทวิเคราะห์เปรียบเทียบกับ
กฎหมายภายในของไทย

**คำอธิบายตราสัญลักษณ์ งานฉลองพระชนมายุ ๘ รอบ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
๒๖ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๖**

อักษรพระนาม ออป ของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ภายใต้เศวตฉัตรสามชั้นห้อยอุบะจำปาทองตามพระอิสริยยศ ประดิษฐานในกรอบ ลักษณะอย่างเสาศิลาหกล้มหาสีมา สื่อความหมายว่าทรงเป็นหลักชัยแห่งพุทธจักรไทย และทรงเป็นเจ้าของาวาส วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม พื้นสีแดงหมายถึงวันอาทิตย์ซึ่งเป็นวันประสูติ มีเลข ๘๖ แสดงพระชนมายุ ผูกพวงเป็นลวดลายแวดล้อมด้วยดอกปทุมขาว ๘ ดอกหมายถึงพระจริยวัตรอันงามบริสุทธ์ตลอด ๘ รอบพระนักษัตร ร่องรับด้วยแพรแถบสีชมพูซึ่งเป็นสีเดโชแห่งพระชนมวาร และแสดงถึงพระฐานะเจ้าอาวาสพระอาราม ประจำรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หลังพื้นแพรเป็นสีเหลืองหมายถึงตำแหน่ง สกลมหาสังฆปริณายก และเป็นสีอายุแห่งพระชนมวาร บรรจุข้อความบอกงานว่า “ฉลองพระชนมายุ ๘ รอบ ๒๖ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๖”

กฎหมายการ ปที่ ๑๘ ฉบับที่ ๔ กลับมาพบกับท่านผู้อ่านอีกครั้ง สำหรับในช่วงเดือนเมษายน - พฤษภาคมที่ผ่านมาสภาพอากาศของประเทศไทยมีอุณหภูมิสูงขึ้นก่อนที่จะเริ่มเข้าสู่ฤดูฝน รวมถึงมีการระบาดของโรคติดต่อต่าง ๆ ขอให้ผู้อ่านทุกท่านดูแลรักษาสุขภาพกันให้ดีด้วยนะครับ สำหรับในฉบับนี้ถือเป็นวาระพิเศษที่กองบรรณาธิการขอแนะนำเสนอตราสัญลักษณ์งานฉลองพระชนมายุ ๘ รอบ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ๒๖ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๖ พร้อมคำอธิบายตราสัญลักษณ์

คอลัมน์ต่าง ๆ ในเล่มนี้ยังคงอัดแน่นด้วยสาระความรู้ที่น่าสนใจเช่นเคย เริ่มต้นด้วยความเห็นทางกฎหมายของคณะกรรมการกฎหมายที่น่าสนใจ เรื่อง การแบ่งปันผลประโยชน์ของคาร์บอนเครดิต ขณะที่ความเห็นทางกฎหมายของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเป็นการให้ความเห็น เรื่อง การมีคำสั่งยกโทษและให้พนักงานเทศบาลกลับเข้ารับราชการ หากคำสั่งนั้นไม่ได้ระบุวันที่มีผลบังคับใช้เอาไว้ สถานะการเป็นพนักงานเทศบาลจะมีผลตั้งแต่วันที่เมื่อไหร่ บทความทางกฎหมายในหัวข้อ เรื่อง การกำหนดมาตรการทางการแพทย์ในการป้องกันไม่ให้ทารกในครรภ์มีปัญหาด้านสุขภาพและพัฒนาการ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากหญิงที่ตั้งครรภ์ และความรู้ที่เกี่ยวข้องจากเวทีการประชุมและความคิดเห็นต่าง ๆ โดยผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องจากเวทีของหญิงที่ตั้งครรภ์ สิทธิของแพทย์และมาตรการทางการแพทย์ที่ไม่ต้องได้รับความยินยอมจากหญิงที่ตั้งครรภ์ โดยได้นำหลักการต่าง ๆ มาประกอบพร้อมทั้งมีความเห็นข้อสรุป และข้อเสนอแนะได้อย่างน่าสนใจ บทความกฎหมายต่างประเทศ เรื่อง กฎการไกล่เกลี่ยของ ICC : สาระน่ารู้และบทวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายภายในของไทย ให้ความรู้เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างประเทศ โดยมีขอบเขตและกระบวนการที่เกี่ยวข้องทั้งหมดของหลักการอธิบายเอาไว้เป็นความรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างมากด้านของเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ฉบับนี้แนะนำเสนอเรื่อง กล้องวงจรปิดกับ PDPA พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล และในสื่อกฎพิเศษเสนอบทความ เรื่อง ระบบภาษีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Tax invoice & e-Receipt) และมาตรการรัฐในการส่งเสริมระบบภาษีอิเล็กทรอนิกส์ ปิดท้ายด้วยสาระน่ารู้และความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องน่ารู้ กรณีการร่างกฎหมาย และประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากร่างกฎหมาย รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในช่วงที่ผ่านมาครับ

พบกันอีกครั้งในเล่มที่ ๕ กับบทความและสาระน่ารู้จากรวบรวมกฎหมายการ และขอขอบคุณสำหรับการติดตามจากท่านผู้อ่านทุกท่านมาโดยตลอดครับ

บรรณาธิการ

สารบัญ

- ๒ ความเห็นทางกฎหมายของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่น่าสนใจ การแบ่งปันผลประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต
- ๓ ความเห็นทางกฎหมายของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง กรณีที่เทศบาลมีคำสั่งยกโทษและให้พนักงานเทศบาลกลับเข้ารับราชการ หากคำสั่งยกโทษไม่ระบุวันที่มีผลบังคับใช้เอาไว้ สถานะการเป็นพนักงานเทศบาลจะมีผลตั้งแต่วันที่
- ๕ **บทความทางกฎหมาย**
การกำหนดมาตรการทางการแพทย์ในการป้องกันไม่ให้ทารกในครรภ์มีปัญหาด้านสุขภาพและพัฒนาการ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากหญิงที่ตั้งครรภ์
- ๑๒ **สื่อกฎพิเศษ**
ระบบภาษีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Tax invoice & e-Receipt) และมาตรการรัฐในการส่งเสริมระบบภาษีอิเล็กทรอนิกส์
- ๑๕ **บทความเทคโนโลยีสารสนเทศ**
กล้องวงจรปิด กับ PDPA พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล
- ๑๗ **เรื่องน่ารู้**
กรณีการร่างกฎหมาย มีนาคม ๒๕๖๖
- ๑๙ **บทความกฎหมายต่างประเทศ**
กฎการไกล่เกลี่ยของ ICC : สาระน่ารู้และบทวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายภายในของไทย
- ๒๖ **สรุปผลดำเนินการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ รอบ ๖ เดือน (๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๖)**
ประโยชน์จากร่างกฎหมาย
ปกหลัง ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีแพ่งเล็กน้อย พ.ศ.

คณะผู้จัดทำ

- ที่ปรึกษา**
นายปกรณ์ นิลประพันธ์
- เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา**
นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง นายนพดล เกร็ดฤกษ์
นางฉันทนันท์ อัครวิไลศักดิ์ นางภาณุมาศ สิทธิเวดิน
- รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา และกรรมการร่างกฎหมายประจำทุกท่าน**
- บรรณาธิการ**
นางสาวรัชณี สังข์ทองงาม
- กองบรรณาธิการ**
นายสุชัย งามจิตต์เอื้อ นางสุริศา ไขว้พันธุ์
นางสมาพร นิลประพันธ์ นายจินตพันธุ์ ทั้งสุบุตร
นางกาญจนารมณ์ อินทปิ่นดี เลิศลอย
- ผู้ช่วยบรรณาธิการ**
นางสาวปราณี ตรีสมบุญศิริ นางเกสินี แสงสุวรรณ
นายนพดล เปลินสวี นายอชิระวิชญ์ พลฤทธิ์ไพรัช
- จัดทำโดย**
ส่วนช่วยอำนวยความสะดวกและประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขาธิการ
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เลขที่ ๑ ถนนพระอาทิตย์ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๒๒๒ ๐๒๐๖-๙ ต่อ ๑๓๙๖, ๑๐๓๔
โทรสาร ๐๒ ๒๒๖ ๖๒๐๑

ความเห็นทางกฎหมาย ของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่น่าสนใจ

| การแบ่งปันผลประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต |

• กองกฎหมายไทย

ประเด็นที่หนึ่ง กรมป่าไม้สามารถแบ่งปันคาร์บอนเครดิตให้เอกชนและหน่วยงานของรัฐที่เข้าร่วมโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจ ตามมาตรฐานของประเทศไทย (โครงการ Thailand Voluntary Emission Reduction Program : T - VER) กับกรมป่าไม้ได้หรือไม่

ความเห็น คาร์บอนเครดิตเป็นหน่วยแทนค่าการลดก๊าซเรือนกระจกในกลไกการซื้อขายสิทธิการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยแทนค่าปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่หายไปจากชั้นบรรยากาศ ทั้งจากการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากแหล่งกำเนิด และจากการดูดซับออกไปจากชั้นบรรยากาศ โดยกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับในภาคป่าไม้ คาร์บอนเครดิตเป็นค่าที่แสดงถึงความสามารถในการลดก๊าซเรือนกระจกในชั้นบรรยากาศจากการสังเคราะห์แสงของต้นไม้ที่สามารถกำหนดปริมาณตามหลักวิชาการได้จากกิจกรรมปลูกป่าหรือฟื้นฟูป่า และมีหน่วยนับเป็นตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

โดยที่ประเทศไทยไม่มีกฎหมายกำหนดเพดานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและจัดสรรสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การดำเนินโครงการเพื่อลดก๊าซเรือนกระจกในประเทศไทยจึงเป็นการดำเนินการในภาคสมัครใจเพื่อเป็นกลไกในการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตามเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน ภายในปี ค.ศ. ๒๐๕๐ และเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ภายในปี ค.ศ. ๒๐๖๕ ที่ประเทศไทยได้แสดงเจตจำนงในการลดก๊าซเรือนกระจกร่วมกับประชาคมโลก

สำหรับสถานะของคาร์บอนเครดิตนั้น แม้คาร์บอนเครดิตจะไม่มีรูปร่าง แต่เมื่อเป็นสิ่งที่มีการกำหนดราคา และสามารถซื้อขาย หรือถ่ายโอนให้แก่กันได้ คาร์บอนเครดิตจึงถือเป็นทรัพย์สินตามมาตรา ๑๓๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมีใช้ส่วนควบของต้นไม้ตามนัยมาตรา ๑๔๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

นอกจากนี้ คาร์บอนเครดิตตามข้อหาหรือนี้มาจากการคำนวณจากพื้นที่ป่าไม้กับการดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์

เพื่อนำไปใช้สังเคราะห์แสงของต้นไม้ในพื้นที่ป่าไม้ เมื่อพื้นที่ป่าไม้อยู่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ซึ่งมีภารกิจในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ รวมทั้งทรัพย์สินและทรัพย์สินที่อยู่ในพื้นที่ป่าในความรับผิดชอบแทนรัฐ ตลอดจนมีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการจัดการให้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๑ กรมป่าไม้จึงย่อมมีอำนาจถือเอาคาร์บอนเครดิตที่เกิดในพื้นที่ป่าไม้ได้ รวมทั้งมีอำนาจจัดทำข้อตกลงการแบ่งปันผลประโยชน์จากคาร์บอนเครดิตที่ได้จากโครงการ Thailand Voluntary Emission Reduction Program (โครงการ T - VER) ให้แก่เอกชนและหน่วยงานของรัฐที่ได้รับอนุมัติให้เข้าร่วมกิจกรรมกับกรมป่าไม้ได้

สำหรับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐที่ได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ให้ใช้ประโยชน์ในเขตพื้นที่ป่าและป่าสงวนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ เพื่อดำเนินโครงการ T - VER เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดังกล่าวย่อมมีอำนาจจัดการการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตและมีสิทธิถือเอาคาร์บอนเครดิตที่เกิดในพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตนั้น เพื่อเป็นการตอบแทนในการดำเนินโครงการปลูกและฟื้นฟูป่าตามสัดส่วนการแบ่งปันผลประโยชน์จากคาร์บอนเครดิตที่ตกลงกันได้ตามระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการแบ่งปันคาร์บอนเครดิตจากการปลูกอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่าในพื้นที่ป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๖๔ หนึ่ง สำหรับปัญหาว่ากรมป่าไม้จะต้องดำเนินการอย่างไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ประเทศไทยได้ให้คำมั่นไว้ตามพันธกรณีระหว่างประเทศ นั้น เห็นว่า ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการบูรณาการการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการนโยบายการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีชื่อเสียงเฉพาะกรมป่าไม้เท่านั้น และเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกำหนดในเชิงนโยบายมิใช่ปัญหาข้อกฎหมาย

(เรื่องเสร็จที่ ๔๙๖/๒๕๖๖) บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การแบ่งปันผลประโยชน์จากคาร์บอนเครดิต คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗)

ความเห็นทางกฎหมายของคณะกรรมการ วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

กรณีที่เทศบาลมีคำสั่งยกโทษและให้พนักงานเทศบาลกลับเข้ารับราชการ
หากคำสั่งยกโทษไม่ระบุวันที่มีผลใช้บังคับไว้
สถานะการเป็นพนักงานเทศบาลจะมีผลตั้งแต่เมื่อไหร่

● กองกฎหมายปกครอง

เทศบาลตำบลสว่างแดนดินได้มีคำสั่งที่ ๔๕๔/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ลงโทษ โไลนางสาว ข. ออกจากราชการตั้งแต่วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔ เป็นต้นไป ตามมติ ก.ท.จ. สกลนคร ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๔ จากนั้น นางสาว ข. ได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งลงโทษดังกล่าว โดย ก.ท.จ. สกลนคร ในการประชุมครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๔ พิจารณาอุทธรณ์แล้วเห็นว่า คำสั่งลงโทษ ทางวินัยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากเทศบาลตำบล สว่างแดนดินมีคำสั่งลงโทษโดยไม่แต่งตั้งคณะกรรมการ สอบสวนวินัยก่อน จึงให้เทศบาลตำบลสว่างแดนดิน เพิกถอนคำสั่งลงโทษทางวินัยและคืนสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่พึงมีพึงได้ให้แก่นางสาว ข. และให้แต่งตั้งคณะกรรมการ สอบสวนให้เป็นไปตามประกาศ ก.ท.จ. สกลนคร ต่อไป ข้อเท็จจริงปรากฏว่าในวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๔ ซึ่งเป็น

วันก่อนที่เทศบาลตำบลสว่างแดนดิน จะมีคำสั่งลงโทษ โไลออกจากราชการ นางสาว ข. ได้สมัครเข้ารับการสรรหา ตำแหน่งปลัดเทศบาล (นักบริหารงานท้องถิ่น ระดับกลาง) และระหว่างถูกลงโทษไล่ออกจากราชการ นางสาว ข. ได้เข้าทดสอบภาคความรู้ความสามารถในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๔ และเข้าทดสอบภาคความเหมาะสมกับตำแหน่ง (สอบสัมภาษณ์) ในวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๔ ซึ่งเป็น วันก่อนที่เทศบาลตำบลสว่างแดนดินจะมีคำสั่งยกโทษ และให้นางสาว ข. กลับเข้ารับ ราชการ ตามคำสั่งเทศบาล ตำบลสว่างแดนดิน ที่ ๔๐/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๕ จะถือว่านางสาว ข. มีสถานะเป็นพนักงานเทศบาล ตั้งแต่เมื่อใด และกรณีดังกล่าวนางสาว ข. มีสิทธิ เข้าทดสอบภาคความรู้ความสามารถ และเข้าทดสอบ ภาคความเหมาะสมกับตำแหน่ง (สอบสัมภาษณ์) ได้หรือไม่

การกำหนดมาตรการทางการแพทย์ในการป้องกันไม่ให้ทารกในครรภ์มีปัญหาด้านสุขภาพและพัฒนาการ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากหญิงที่ตั้งครรภ์

ศฤงคาร วิเชียรรัตน์*

เมื่อไม่นานมานี้ ผู้เขียนมีโอกาสดำเนินการร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นต่อ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. จัดโดยกรมกิจการเด็กและเยาวชน ซึ่ง ร่างพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญเป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กให้มีความชัดเจน กำหนดสิทธิขั้นพื้นฐานของเด็กให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสิทธิเด็ก และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อให้เด็กทุกคนเจริญเติบโตและมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี โดยในระหว่างที่ผู้เขียนได้อ่านทำความเข้าใจสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ผู้เขียนเกิดข้อสงสัยต่อความในมาตรา ๗ วรรคสอง ที่กำหนดไว้ว่า “กรณีแพทย์มีเหตุอันควรสงสัยว่าหญิงตั้งครรรภ์เสพยาเสพติดหรือสารอื่นใดที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพและพัฒนาการของเด็กทารกในครรภ์ แพทย์มีสิทธิที่จะตรวจสุขภาพของเด็กทารกในครรภ์นั้น

เพื่อกำหนดมาตรการทางการแพทย์ในการช่วยเหลือเยียวยาและป้องกันไม่ให้เด็กทารกมีปัญหาด้านสุขภาพและพัฒนาการ ทั้งนี้ ไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากหญิงผู้นั้น” ว่าอาจก่อให้เกิดปัญหาในทางกฎหมายประการใดหรือไม่ เนื่องจากปัจจุบันการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดตามนโยบายของรัฐบาล อาศัยแนวคิดที่ว่าผู้เสพคือผู้ป่วยที่ควรเข้าถึงการบำบัด และใช้กลไกบำบัดรักษาแบบสมัครใจเป็นหลักในการบริหารจัดการและแก้ปัญหา ยาเสพติด^๑ แต่ในกรณีของผู้ติดยาเสพติดเป็นหญิงตั้งครรรภ์ ร่างมาตรา ๗ วรรคสอง แห่งร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ได้กำหนดกลไกให้แพทย์มีสิทธิที่จะตรวจสุขภาพของเด็กทารกในครรภ์ เพื่อกำหนดมาตรการทางการแพทย์ในการช่วยเหลือเยียวยาและป้องกันไม่ให้เด็กทารกมีปัญหาด้านสุขภาพและพัฒนาการ โดยไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากหญิงผู้นั้น จึงมีประเด็นที่น่าพิจารณาว่า สิทธิและเสรีภาพในร่างกายของหญิงตั้งครรรภ์มีขอบเขตเพียงใด กฎหมายควรเปิดช่องให้แพทย์กระทำการใด ๆ ต่อหญิงตั้งครรรภ์โดยไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมได้หรือไม่

* นักกฎหมายกฤษฎีกาปฏิบัติกร ฝ่ายกฎหมายสวัสดิการสังคม กองกฎหมายสวัสดิการสังคม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (มีนาคม ๒๕๖๖)
^๑ “สร. ขยายบำบัดรักษา “ผู้ติดยาเสพติด” ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่”. กรุงเทพธุรกิจ (๙ ตุลาคม ๒๕๖๕). (<https://www.bangkokbiznews.com/health/well-being/1031410>) สืบค้นเมื่อ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖.

ในบทความนี้ ผู้เขียนจึงประสงค์ที่จะหยิบยกประเด็นดังกล่าวมาวิเคราะห์ในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งแนวความคิดและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิของหญิงที่ตั้งครรภ์ หน้าที่ของหญิงต่อทารกในครรภ์ สิทธิของแพทย์ที่จะตรวจสุขภาพของเด็กทารกในครรภ์นั้น เพื่อกำหนดมาตรการทางการแพทย์โดยไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากหญิง รวมถึงข้อเสนอแนะของผู้เขียนเอง ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ในทางวิชาการ และอาจสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงร่างกฎหมายต่อไป

๑. สิทธิและหน้าที่ของหญิงที่ตั้งครรภ์

ก่อนที่จะพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทารกในครรภ์ เราควรจะต้องพิจารณถึงตัวหญิงที่ตั้งครรภ์ ซึ่งมีสภาพบุคคล และได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ปกป้องคุ้มครองตนเองจากการล่วงละเมิดโดยรัฐหรือบุคคลอื่น

คำว่า “สิทธิ” หมายถึง อำนาจที่ระบบกฎหมายให้ไว้แก่บุคคลอย่างเป็นรูปธรรม ในอันที่จะเรียกร้องให้บุคคลอื่นกระทำการ จงดเว้นกระทำการ หรือยอมให้กระทำการโดยไม่เข้าขัดขวาง เพื่อประโยชน์ของผู้ทรงสิทธิ ส่วนคำว่า “สิทธิมนุษยชน” (Human Rights) นั้น เป็นสิทธิที่ถือว่าผู้ทรงสิทธิคือมนุษย์ทุกคน เป็นสิ่งที่เป็นสากล ไม่สามารถจำหน่ายจ่ายโอนและไม่อาจแบ่งแยกได้ โดยได้รับการรับรองไว้ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) หรือ ICCPR ซึ่งเป็นสนธิสัญญาที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีด้วย เช่น สิทธิในชีวิต^๒ สิทธิในเสรีภาพในร่างกาย^๓ โดยเหตุดังกล่าว บังเจกบุคคลผู้ทรงสิทธิจึงสามารถเรียกร้องให้รัฐงดเว้นการกระทำที่ก้าวล่วงแดนแห่งสิทธิของตนได้^๔

นอกจากนี้ การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้รับรองสิทธิในเสรีภาพในร่างกายของบุคคลไว้ในมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย...” และความในมาตรา ๒๘ วรรคสาม ยังระบุ

ต่อไปด้วยว่า “การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพในชีวิตหรือร่างกายจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติ” จึงพิจารณาได้ว่าหญิงที่ตั้งครรภ์ย่อมได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมาย และมีสิทธิเสรีภาพในการกระทำและพฤติกรรมทั้งปวงที่เกี่ยวข้องชีวิตและร่างกายของตนเอง トラบใดที่การกระทำดังกล่าวไม่ไปละเมิดต่อสิทธิของผู้อื่น หรือฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมาย รัฐจะเข้าไปควบคุมความประพฤติของหญิงนั้นไม่ได้ ตัวอย่างเช่น การที่หญิงที่ตั้งครรภ์ประพฤติตนที่ไม่เหมาะสม ดื่มสุรา หรือสูบบุหรี่ หากพฤติกรรมดังกล่าวไม่ได้กระทบต่อบุคคลอื่น และอยู่ภายในขอบเขตที่ไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย รัฐก็ไม่สามารถเข้าไปควบคุมพฤติกรรมเหล่านั้นได้

แม้ว่าหญิงที่ตั้งครรภ์จะได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมาย และมีสิทธิเสรีภาพในการกระทำและพฤติกรรมทั้งปวงที่เกี่ยวข้องชีวิตและร่างกายของตนเอง แต่การที่หญิงมีครรภ์อยู่นั้น ทำให้มีประเด็นที่น่าพิจารณาต่อไปว่าหญิงผู้นั้นจะมีหน้าที่ต่อทารกในครรภ์ตามกฎหมายอย่างไรบ้าง เนื่องจากหากพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายไม่ปรากฏว่ามีการกำหนดหน้าที่ของหญิงต่อทารกในครรภ์ไว้โดยตรง เพราะทารกขณะที่อยู่ในครรภ์ยังไม่มีสภาพบุคคลตามกฎหมาย^๕ ฉะนั้น เมื่อกล่าวถึงหน้าที่ของหญิงที่ตั้งครรภ์ ก็ควรพิจารณาควบคู่กับสิทธิของทารกในครรภ์ไปในขณะเดียวกัน เพราะสิทธิและหน้าที่ย่อมเป็นสิ่งคู่กัน การพิจารณาเกี่ยวกับสิทธิของทารกในครรภ์จึงสามารถนำมาใช้ประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับหน้าที่ของหญิงได้

^๒ ICCPR Art.6 1. Every human being has the inherent right to life. This right shall be protected by law. No one shall be arbitrarily deprived of his life.

^๓ ICCPR Art.9 1. Everyone has the right to liberty and security of person. No one shall be subjected to arbitrary arrest or detention. No one shall be deprived of his liberty except on such grounds and in accordance with such procedure as are established by law.

^๔ วรเจตน์ ภาคีรัตน์. คำสอนว่าด้วยรัฐและหลักกฎหมายมหาชน. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อานกฎหมาย, ๒๕๖๔. หน้า ๓๑๘๑ - ๓๑๘๓.

^๕ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕ “สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารกและสิ้นสุดลงเมื่อตาย...”

หากพิจารณาสิทธิของทารกในครรภ์ตามกฎหมายพบว่า กฎหมายไทยมีการรับรองสิทธิทางแพ่งของทารกในครรภ์มารดาไว้หลายประการ เช่น สิทธิในการเป็นทายาทรับมรดกตามมาตรา ๑๖๐๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กรณีเด็กที่เกิดมารอดอยู่ภายในสามร้อยสิบวันนับแต่เวลาที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตาย เป็นทารกในครรภ์มารดาอยู่ในเวลาที่เจ้ามรดกถึงแก่ความตาย โดยการเป็นทายาทของทารกในครรภ์มารดานั้น สามารถเป็นได้ทั้งทายาทโดยธรรมและทายาทผู้รับพินัยกรรม หรือสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนกรณีละเมิด ซึ่งในทางวิชาการมีผู้เห็นว่า เมื่อประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕ วรรคสอง บัญญัติรับรองให้ทารกในครรภ์มารดาสามารถมีสิทธิต่าง ๆ ได้ หากภายหลังเกิดมามีชีวิตรอดอยู่ สิทธิของทารกในครรภ์มารดาตามมาตรา ๑๕ วรรคสอง จึงหมายถึงสิทธิทุกประการที่บุคคลธรรมดาจะพึงมีได้ เว้นแต่จะขัดกับสภาพของสิทธินั้น ดังนั้น ทารกในครรภ์มารดาจึงควรมีสิทธิได้รับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดด้วย แม้ว่าขณะกระทำละเมิดทารกในครรภ์มารดาจะยังไม่มีสภาพบุคคลก็ตาม^๖ ซึ่งกรณีเหล่านี้ถือเป็นข้อยกเว้นของหลักทั่วไปที่ว่าสภาพบุคคลเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก เพราะถ้าถือตามหลักทั่วไปอย่างเคร่งครัด ทารกก่อนคลอดจะยังไม่มีสภาพบุคคลและไม่สามารถมีสิทธิใด ๆ ได้ ข้อยกเว้นนี้มีที่มาจากหลักกฎหมายโรมันที่ว่า “ทารกในครรภ์มารดาให้ถือว่าได้คลอดแล้วทุกครั้งที่มีเรื่องเกี่ยวกับประโยชน์ของทารกนั้น” (*nasciturus pro iam nato habetur quotiens de commodis eius quaeritur*)^๗ นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายอาญายังได้ให้ความคุ้มครองกับชีวิตในครรภ์มารดาอีกด้วย โดยการฆ่าชีวิตในครรภ์มารดาอาจเป็นความผิดฐานทำให้แท้งลูกตามมาตรา ๓๐๑ ถึง มาตรา ๓๐๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญาได้

ในต่างประเทศ การคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์ตามกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ก็ยังมีแนวคิดที่แตกต่างกันออกไป โดยแนวคิดแรกเป็นการคุ้มครองตามหลักคลอดมีชีวิต (*Born Alive Rule*) กล่าวคือ เป็นการคุ้มครองสิทธิของบุคคลย้อนหลังไปตั้งแต่เป็นทารกในครรภ์ต่อเมื่อทารกนั้นคลอดออกมามีชีวิตเท่านั้น ซึ่งการคุ้มครองทารก

ในครรภ์ตามแนวคิดนี้คือ การคุ้มครองสิทธิในสภาพบุคคล ส่วนแนวคิดที่สองเป็นการคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์โดยไม่คำนึงว่าทารกในครรภ์จะคลอดออกมามีชีวิตหรือไม่ ซึ่งแนวคิดหลังนี้ยังเป็นประเด็นที่ถกเถียงกันอยู่ว่าสมควรจะคุ้มครองหรือไม่ และจะเริ่มคุ้มครองเมื่อใดจึงจะเหมาะสม^๘

ดังนั้น ประเด็นเกี่ยวกับหน้าที่ของหญิงต่อทารกในครรภ์จึงยังคงมีแนวความคิดที่หลากหลาย รวมทั้งบทบัญญัติของกฎหมายยังไม่ได้เข้าไปกำหนดหน้าที่ให้กับหญิงที่ตั้งครรภ์อย่างชัดเจน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมแล้ว เพราะปัจจุบันการยอมรับสิทธิของทารกในครรภ์ก็ยังจำกัดอยู่เพียงเท่าที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น หากมีการกำหนดหน้าที่ให้กับหญิงที่ตั้งครรภ์มากเกินไป อาจเป็นการล่วงล้ำสิทธิในเสรีภาพในร่างกายของหญิงได้

ซึ่งในประเด็นนี้ ผู้เขียนเห็นควรยกคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๖๓ ของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับความผิดกรณีหญิงที่ทำให้ตนแท้งลูกตามมาตรา ๓๐๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา เพื่อประกอบการพิจารณา โดยศาลรัฐธรรมนูญได้วางหลักการสำคัญเกี่ยวกับสิทธิของหญิงและทารกในครรภ์ มีใจความตอนหนึ่งว่า “...ความผิดฐานทำให้แท้งลูกมีเจตนาารมณ์และคุณธรรมทางกฎหมายที่ต้องการคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์ โดยเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของชีวิตมนุษย์ที่กำลังจะเกิดมา แต่เนื่องจากรากฐาน

^๖ สมปราชญ์นาถ หลังนาค. ทารกในครรภ์มารดา: สิทธิและความคุ้มครอง. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒. หน้า ๕๔ - ๕๖

^๗ กิตติศักดิ์ ปรัตถ. หลักกฎหมายบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ: วิทยุชน, ๒๕๕๓. หน้า ๒๓

^๘ สมปราชญ์นาถ หลังนาค. ทารกในครรภ์มารดา: สิทธิและความคุ้มครอง. หน้า ๗๖ - ๗๗

ของสังคมไม่ได้ขึ้นอยู่กับความเห็นคุณค่าของชีวิตมนุษย์เพียงเท่านั้น แต่ยังมีปัจจัยอื่นที่สำคัญเป็นรากฐานของสังคมประกอบด้วยเช่นเดียวกับการคุ้มครองสิทธิในการมีชีวิตของทารกในครรภ์ หากมุ่งคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์เพียงอย่างเดียวโดยมิได้พิจารณาการคุ้มครองสิทธิของหญิงผู้ตั้งครรรค์อันมีมาก่อนสิทธิของทารกในครรภ์ ก็เป็นสิ่งที่อาจส่งผลกระทบต่อหญิงไม่ได้รับความเป็นธรรม และถูกกลั่นแกล้งหรือจำกัดสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของหญิง ซึ่งเป็นสิทธิตามธรรมชาติที่เป็นสิทธิพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใดต่อชีวิตและร่างกายของตนได้ ตราบเท่าที่การกระทำนั้นไม่ไปรบกวนหรือล่วงล้ำเข้าไปในสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่น รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของหญิงตั้งครรรค์ที่ครอบคลุมไปถึงสิทธิในการตัดสินใจของหญิงว่าจะยุติการตั้งครรรค์หรือตั้งครรรค์ต่อไปอีกด้วย...” จากคำวินิจฉัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้พิจารณาเฉพาะสิทธิของทารกในครรภ์เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้นำหนักต่อการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของหญิงตั้งครรรค์ตามที่รัฐธรรมนูญได้คุ้มครองไว้ด้วย

๒. สิทธิของแพทย์ที่จะตรวจสุขภาพของทารกในครรภ์เพื่อกำหนดมาตรการทางการแพทย์โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากหญิงตั้งครรรค์

เมื่อเราได้พิจารณากันไปแล้วว่าหญิงมีครรรค์ที่เสพยาเสพติดถือว่าเป็นผู้ป่วย ตามแนวนโยบายของรัฐ ซึ่งการเข้ารับการรักษาในปัจจุบันก็ยังขึ้นอยู่กับความสมัครใจเป็นหลัก ประกอบกับเมื่อพิจารณาถึงสิทธิและหน้าที่ของหญิงที่ตั้งครรรค์และสิทธิของทารกในครรภ์ แม้จะยังมีข้อถกเถียงกันในทางวิชาการ แต่หากพิจารณาตามบทบัญญัติของกฎหมายในปัจจุบัน รวมทั้งแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับความผิดกรณีหญิงที่ทำให้ตนแท้งลูก จะเห็นได้ว่าต่างให้นำหนักต่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของหญิงที่ตั้งครรรค์มากกว่าทารกในครรภ์ จึงมีประเด็นที่น่าจะพิจารณาว่า สมควรให้แพทย์กำหนดมาตรการทางการแพทย์โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจาก

หญิงตั้งครรรค์ เพื่อช่วยเหลือทารกในครรภ์ไม่ให้มีปัญหา ด้านสุขภาพและพัฒนาการได้หรือไม่ เพียงใด

ในทางสากลถือว่าสิทธิของผู้ป่วยเป็นส่วนหนึ่งของสิทธิมนุษยชน ดังปรากฏในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ค.ศ. ๑๙๔๘ มาตรา ๒๕ (๑) ซึ่งระบุว่า “บุคคลมีสิทธิได้รับมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอสำหรับสุขภาพและความอยู่ดีกินดีของตนและครอบครัว รวมทั้งอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย การรักษาพยาบาล บริการทางสังคมที่จำเป็น และสิทธิในการประกันการว่างงาน เจ็บป่วย พักการ เป็นหม้าย ขราภาพ หรือขาดปัจจัยในการดำรงชีพอื่นใดที่เกินความสามารถของตน” นอกจากนี้ในที่ประชุมสมัชชาขององค์การอนามัยโลก (World Health Assembly) ปี ค.ศ. ๑๙๗๐ มีมติว่า “สิทธิที่จะมีสุขภาพดี (the right of health) เป็นสิทธิพื้นฐานของสิทธิมนุษยชน” และองค์การอนามัยโลกได้กำหนดสิทธิมนุษยชนด้านคุณภาพ (Health Aspects of Human Right with Special Reference to Development in Medicine of World Health Organization) เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๗๖ ไว้ ๔ ประการ คือ สิทธิของผู้ป่วยที่จะได้รับบริการเพื่อสุขภาพ (the right to health care) สิทธิที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการตรวจรักษา (the right to information) อันประกอบด้วย สิทธิที่จะรู้ (right to know) และสิทธิในการตัดสินใจ (right of self-determination) สิทธิที่จะปฏิเสธการรักษา (the right to refuse treatment) และสิทธิส่วนบุคคลที่จะได้รับการปกปิดข้อมูลเกี่ยวกับการเจ็บป่วยไว้เป็นความลับ (the privacy right)^๔

^๔ ประทีช ลิขิตเลอสรวง, สิทธิของผู้ป่วยจิตเวช, วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ๒๕๔๒; ๔๔(๔) : ๓๖๑-๓๖๙. (เข้าถึงได้ที่ <https://www.psychiatry.or.th/JOURNAL/4448.html>) สืบค้นเมื่อ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖.

อย่างไรก็ตาม การที่บุคคลมีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคกัน ทำให้บุคคลย่อมมีสิทธิเสรีภาพโดยมีขอบเขต อยู่ในตัว หากบุคคลใดมีสิทธิเสรีภาพไม่จำกัด บุคคลอื่นก็ย่อมถูกลิดรอนเสรีภาพไปโดยปริยาย ผลก็คือ บุคคลย่อมต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อกันและกัน เพราะสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจะดำรงอยู่ได้ก็ต่อเมื่อ บุคคลทั้งหลายต่างเคารพในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น^{๑๐} โดยแม้สิทธิมนุษยชนจะเป็นสิทธิประจำตัวมนุษย์ที่ไม่อาจจะพรากหรือโอนไปจากเจ้าของได้ แต่สิทธินี้ไม่ได้เป็นสิทธิเด็ดขาดเพราะอาจถูกจำกัดการใช้ได้โดยรัฐ ในบางกรณี เนื่องจากการใช้สิทธิแห่งอิสรภาพย่อมกระทบถึงบุคคลอื่นหรือสังคมโดยรวม ฉะนั้น การจำกัดสิทธิและเสรีภาพโดยรัฐจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีอาจหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งรากฐานของเกณฑ์ที่ใช้บังคับในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพพิจารณาได้จากคำประกาศสิทธิมนุษยชน และพลเมือง ค.ศ. ๑๗๘๙ มาตรา ๔ ที่กำหนดว่า “เสรีภาพคือความสามารถที่จะกระทำการใดที่ไม่เป็นการรบกวนผู้อื่น” การใช้สิทธิของมนุษย์แต่ละคนจึงมีข้อจำกัด และข้อจำกัดเช่นว่านี้จะกำหนดขึ้นได้ก็แต่โดยกฎหมายเท่านั้น^{๑๑}

ในสหรัฐอเมริกา มีความพยายามที่จะเข้ามาควบคุมกรณีหญิงมีครรภ์ใช้ยาเสพติดในระหว่างตั้งครรภ์ โดยกล่าวหาและจับกุมหญิงมีครรภ์ที่ใช้ยาเสพติดระหว่างตั้งครรภ์ในความผิดฐานฆ่าคนตาย หรือข้อหากระทำการอันมิควรต่อเด็ก (child abuse) เนื่องจากการเสพยาเสพติดส่งผลกระทบต่อทารกในครรภ์หลายอย่าง เช่น ทำให้ทารกในครรภ์มีน้ำหนักน้อย ศีรษะเล็กผิดปกติ และพิการ

อย่างไรก็ตาม ศาลมัทยกฟ้องคดีเหล่านี้ ตัวอย่างเช่น ในคดี State v. Alwohi, (Haw. 2005) Tayshea Alwohi ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาฐานทำให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตายโดยไม่เจตนา เนื่องจากเสพเมทแอมเฟตามีน ขณะตั้งครรภ์ เป็นเหตุให้ทารกที่คลอดออกมาถึงแก่ความตาย ซึ่งศาลชั้นต้นพิพากษาจำคุก ๒๐ ปี โดยรอลงอาญา แต่ศาลสูงของมลรัฐ Hawaii พิพากษากลับโดยให้เหตุผลว่า องค์ประกอบหนึ่งของความผิดฐานทำให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตายโดยไม่เจตนา นั้น ผู้ถูกกระทำต้องเป็นบุคคล ในขณะที่กระทำความผิด เมื่อขณะกระทำทารกในครรภ์ ไม่ถือว่าเป็นบุคคลจำเลยจึงไม่มีความผิดฐานทำให้บุคคลอื่นถึงแก่ความตายโดยไม่เจตนา นอกจากนี้ กฎหมายระดับมลรัฐก็มีความพยายามที่จะเข้ามาคุ้มครองทารกในครรภ์เกี่ยวกับการตัดสินใจของหญิงมีครรภ์เกี่ยวกับสุขภาพและการเข้ารับการดูแลทางการแพทย์ เพื่อรักษาประโยชน์ของทารกในครรภ์อีกด้วย เช่น กฎหมายของมลรัฐ Minnesota และมลรัฐ Wisconsin อนุญาตให้ใช้มาตรการทางแพ่งบังคับหญิงมีครรภ์ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และเสพยาเสพติดให้เข้ารับการรักษาในสถานพยาบาล ในลักษณะเช่นเดียวกับที่ใช้มาตรการที่ใช้กับผู้ป่วยโรคจิตที่มีแนวโน้มจะทำร้ายตนเองหรือผู้อื่น^{๑๒}

สำหรับประเด็นว่าหญิงที่ตั้งครรภ์จะสามารถปฏิเสธไม่ให้แพทย์กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อใช้บังคับกับตนเองได้หรือไม่นั้น หากไม่มีกฎหมายให้อำนาจแก่แพทย์ในการกระทำการใด ๆ อันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ป่วย โดยที่ผู้ป่วยไม่ยินยอม อาจเข้าข่ายเป็นความผิดฐานกระทำโดยละเมิดได้ กล่าวคือ เมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้กระทำการโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ทำให้บุคคลอื่นเสียหายแก่สิทธิเด็ดขาดอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนหนี้ตามกฎหมายที่ทุกคนมีหน้าที่งดเว้นไม่ทำให้คนอื่นเสียหาย มาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จึงกำหนดให้บุคคลที่กระทำต้องรับผิดชอบในการกระทำของตนด้วยการเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายโดยการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เพื่อให้ผู้เสียหายอยู่ในฐานะเสมือนความเสียหายมิได้เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม

^{๑๐} กิตติศักดิ์ ปรกติ. หลักกฎหมายบุคคล, พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, ๒๕๕๓. หน้า ๑๙.

^{๑๑} ภัสวราณ อุษพงษ์อมร. การจำกัดการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๙ : ศึกษาเฉพาะกรณีการระบอบพันธุชาติแห่งรัฐธรรมนูญ ที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพ. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕. หน้า ๕๐.

^{๑๒} สมปราชญา หลั่งนาค, ทารกในครรภ์มารดา : สิทธิและความคุ้มครอง. หน้า ๙๕ - ๙๙

เมื่อกฎหมายกำหนดหลักแล้ว ก็มักกำหนดข้อยกเว้นไว้ด้วยเสมอ ซึ่งข้อยกเว้นสำหรับกรณีละเมิดที่สำคัญประการหนึ่งคือ หากการกระทำนั้นชอบด้วยกฎหมาย อีกนัยหนึ่งคือ การกระทำนั้นผู้กระทำมีอำนาจทำได้ แม้ทำแล้วจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้อื่น ผู้นั้นก็ไม่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งอำนาจที่ทำให้ทำได้อาจมาจากบทบัญญัติของกฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา หรือกฎหมายเฉพาะอื่น เช่น คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๓๑๒-๔๓๑๖/๒๕๓๓ วินิจฉัยว่า การที่กรุงเทพมหานคร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสั่งให้คนงานไปรื้อตึกแถวซึ่งอยู่ในเขตเวนคืนที่ดินที่อยู่ในความครอบครองของเจ้าของที่ดินไม่ได้ จดทะเบียนการเช่าตามมาตรา ๕๓๘ เป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๗ และประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๕๕ ข้อ ๖๖ จึงไม่เป็นละเมิด^{๑๓} จึงควรพิจารณาต่อไปว่าสมควรที่จะกำหนดในกฎหมายให้แพทย์มีอำนาจดังกล่าวหรือไม่

หากพิจารณาตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ยึดหลักสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเป็นหลัก ส่วนการจำกัดสิทธิและเสรีภาพเป็นข้อยกเว้น การจำกัดสิทธิและเสรีภาพจึงกระทำได้อย่างได้เงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนด การตรากฎหมายที่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและไม่เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดจึงอาจนำไปสู่การโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่^{๑๔} ซึ่งการแทรกแซงสิทธิและเสรีภาพของรัฐจะเกิดขึ้นเมื่อการกระทำของปัจเจกบุคคลอยู่ภายในขอบเขตที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ การแทรกแซงสิทธิและเสรีภาพจึงอาจเป็นกรณีที่เกิดขึ้นเฉพาะราย (คำสั่งทางปกครอง) หรือเกิดขึ้นในลักษณะทั่วไป (กฎหมาย) ซึ่งในกรณีที่เป็น การแทรกแซงสิทธิและเสรีภาพโดยอาศัยกฎหมายนั้น จะต้องตรวจสอบว่าเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนหรือไม่ด้วย^{๑๕}

สำหรับเหตุผลในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล อาจพิจารณาได้จากหลักสำคัญ ดังนี้

๑. หลักว่าด้วยความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน กล่าวคือ การมุ่งหมายจะนำมาใช้ในกรณีที่ผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมขัดกับผลประโยชน์

ส่วนตัว ผลประโยชน์ส่วนรวมย่อมมีความสำคัญมากกว่า

๒. หลักสิทธิของบุคคลอื่น ถือเป็นเหตุผลสำคัญในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ เนื่องจากการให้สิทธิแก่บุคคลหนึ่งย่อมเป็นการจำกัดเสรีภาพของอีกบุคคลหนึ่งในขณะเดียวกัน โดยการจำกัดสิทธิของบุคคลอาจเป็นความจำเป็นเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคล

๓. หลักความมั่นคงแห่งรัฐ ถือเป็นพื้นฐานสำหรับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพพื้นฐานตามทฤษฎีสัญญาประชาคม ซึ่งความมั่นคงของรัฐเป็นผลมาจากการที่รัฐเข้าทำหน้าที่ให้ความคุ้มครองแก่สิทธิของปัจเจกบุคคล ซึ่งรูปแบบของการจำกัดสิทธิและเสรีภาพอาจอยู่ในลักษณะของการกำหนดหน้าที่ให้แก่พลเมืองของตน เช่น การกำหนดให้ประชาชนมีหน้าที่ต่าง ๆ^{๑๖}

ในมุมมองของผู้เขียน เห็นว่า เมื่อพิจารณาตามหลักว่าด้วยความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน และหลักความมั่นคงแห่งรัฐ การที่หญิงตั้งครรภ์มีพฤติกรรมเสพยาเสพติด แม้จะเป็นพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย และกระทบต่อสังคมส่วนรวมซึ่งอาจทำให้หญิงผู้นั้นต้องรับโทษตามกฎหมาย แต่ก็ไม่น่าจะเป็นเหตุให้แพทย์สามารถเข้ามากำหนดมาตรการใด ๆ ต่อหญิงนั้นโดยไม่ได้รับความยินยอมเพื่อปกป้องคุ้มครองทารกในครรภ์ เพราะปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพและพัฒนาการของทารกในครรภ์ ผู้เขียนมองว่าไม่ได้กระทบต่อสังคมส่วนรวมโดยตรงจนถึงขนาดทำให้สามารถล่วงล้ำสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมได้

เมื่อพิจารณาตามหลักสิทธิของบุคคลอื่นจะเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่าสิทธิและเสรีภาพของหญิงนั้นได้รับความคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชน ทั้งในระดับกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายใน ในขณะที่สิทธิของทารกในครรภ์นั้น ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ในทางวิชาการว่าควรมีหรือไม่ และขอบเขตแห่งความคุ้มครองควรมีอยู่เพียงใด แม้ตามกฎหมายไทยจะได้ยอมรับสิทธิของทารกแต่ก็เป็นเพียงการยอมรับสิทธิบางประการเท่าที่บัญญัติไว้ในกฎหมายเท่านั้น หากพิจารณาตามแนวความคิด

^{๑๓} ศนันทกรรม (จำปี) โสติพันธ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลากมิกครัดได้. กรุงเทพฯ : วิทยุชน, ๒๕๕๓. หน้า ๑๒๗ - ๑๓๒.

^{๑๔} ภัทรวรรณ อุซุงค์มอม, การจำกัดการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ : ศึกษาเฉพาะกรณีการระบอบบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพ. หน้า ๕๓

^{๑๕} เติ้งอ๋าง. หน้า ๕๖.

^{๑๖} เติ้งอ๋าง. หน้า ๖๕-๖๖.

และบทบัญญัติของกฎหมายในปัจจุบัน จึงไม่น่าจะถือได้ว่าการประพฤติดนของหญิงตั้งครรภ์ด้วยการเสพยาเสพติดหรือสารอื่นใดเป็นการกระทบต่อสิทธิของทารกในครรภ์ถึงขนาดที่ต้องให้แพทย์กระทำการล่วงล้ำสิทธิ และเสรีภาพในร่างกายของหญิงโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากหญิงได้

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่า การกำหนดให้แพทย์สามารถกำหนดมาตรการทางการแพทย์ต่อหญิงที่ตั้งครรภ์โดยไม่ได้รับความยินยอมจากหญิงนั้น โดยอาศัยเฉพาะเพียงเหตุที่สงสัยว่าหญิงตั้งครรภ์เสพยาเสพติดจนอาจมีผลกระทบต่อทารกในครรภ์ น่าจะไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน และอาจจะก่อให้เกิดปัญหาในการตีความกฎหมายได้ เพราะถ้อยคำที่กำหนดในร่างมาตรา ๗ วรรคสอง ก็ยังไม่มี ความชัดเจนว่ามาตรการทางการแพทย์ในการช่วยเหลือ เยียวยาและป้องกันไม่ให้ทารกมีปัญหา ด้านสุขภาพและพัฒนาการนั้นเป็นอย่างไร และหากหญิงที่ตั้งครรภ์ไม่ยินยอมกระทำตามมาตรการที่แพทย์กำหนดจะมีผลอย่างไร

๓. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ปัญหาการกำหนดกลไกให้แพทย์มีสิทธิที่จะตรวจสุขภาพของเด็กทารกในครรภ์ เพื่อกำหนดมาตรการทางการแพทย์ ในการช่วยเหลือเยียวยาและป้องกันไม่ให้เด็กทารกมีปัญหาด้านสุขภาพและพัฒนาการ โดยไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากหญิง ตามร่างมาตรา ๗ วรรคสอง แห่งร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. นั้น เมื่อได้พิจารณาเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของหญิงที่ตั้งครรภ์ จะเห็นได้ว่ากติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการกระทำและพฤติกรรม ทั้งปวงที่เกี่ยวข้องชีวิตและร่างกายของหญิงที่ตั้งครรภ์ トラบใดที่การกระทำดังกล่าวไม่ไปละเมิดต่อสิทธิของผู้อื่น หรือฝ่าฝืนกฎหมาย รัฐก็จะเข้าไปควบคุมความประพฤติของหญิงนั้นไม่ได้ ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่ของหญิงต่อทารกในครรภ์ก็ยังคงมีแนวความคิดที่แตกต่างกัน บทบัญญัติของกฎหมายยังไม่ได้เข้าไปกำหนดหน้าที่ให้กับหญิงที่ตั้งครรภ์อย่างชัดเจน การกำหนดหน้าที่ให้กับหญิงที่ตั้งครรภ์มากเกินไป จึงอาจเป็นการล่วงล้ำสิทธิในเสรีภาพในร่างกายของหญิง และไม่เป็นไปตามหลักสัดส่วนเหมาะสมได้ ดังที่ปรากฏให้เห็นตามแนวคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๖๓ ของศาลรัฐธรรมนูญ

เกี่ยวกับความผิดกรณีหญิงที่ทำให้ตนแท้งลูกซึ่งศาลได้ให้น้ำหนักต่อการให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของหญิงตั้งครรภ์ตามที่รัฐธรรมนูญได้คุ้มครองไว้ด้วย

นอกจากนี้ เมื่อได้พิจารณาหลักเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจะเห็นได้ว่า เมื่อพิจารณาตามหลักว่าด้วยความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน และหลักความมั่นคงแห่งรัฐ การที่หญิงตั้งครรภ์เสพยาเสพติดแม้จะเป็นพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนต่อกฎหมาย และกระทบต่อสังคมส่วนรวมแต่ก็ไม่น่าจะเป็นเหตุให้แพทย์สามารถเข้ามากำหนดมาตรการใด ๆ ต่อหญิงนั้นโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมเพื่อปกป้องคุ้มครองทารกในครรภ์ เพราะปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพและพัฒนาการของทารกในครรภ์ ไม่ได้กระทบต่อสังคมส่วนรวมโดยตรงจนถึงขนาดทำให้

สามารถล่วงล้ำสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมได้ และเมื่อพิจารณาตามหลักสิทธิของบุคคลอื่นจะเห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า สิทธิและเสรีภาพของหญิงนั้นได้รับความคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายใน ขณะที่สิทธิของทารกในครรภ์นั้น ในทางสากลก็ยังคงเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ว่าควรมีหรือไม่ จึงไม่น่าจะถือได้ว่าการประพฤติดนของหญิงตั้งครรภ์ด้วยการเสพยาเสพติดหรือสารอื่นใดเป็นการกระทบต่อสิทธิของทารกในครรภ์ ถึงขนาดที่ต้องให้แพทย์กระทำการล่วงล้ำสิทธิและเสรีภาพในร่างกายของหญิงโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากหญิงได้

ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่า การกำหนดให้แพทย์สามารถกำหนดมาตรการทางการแพทย์ต่อหญิงที่ตั้งครรภ์ โดยอาศัยเฉพาะเหตุที่สงสัยว่าหญิงตั้งครรภ์เสพยาติ และโดยไม่ได้รับความยินยอมจากหญิงที่ตั้งครรภ์ น่าจะไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน และอาจจะก่อให้เกิดปัญหาในการตีความกฎหมายได้ จึงควรมีการปรับปรุงบทบัญญัติในร่างมาตรา ๗ วรรคสอง แห่งร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และการกำหนดมาตรการทางการแพทย์ต่อหญิงที่ตั้งครรภ์ควรอยู่บนพื้นฐานของหลักความยินยอมของหญิงผู้นั้น เพื่อไม่ให้กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของหญิงที่ตั้งครรภ์เกินสมควร ●

ระบบภาษีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Tax invoice & e-Receipt) และมาตรการรัฐในการส่งเสริมระบบภาษีอิเล็กทรอนิกส์

ปัทมา วะรินทร์*
เปมิกา ทั้งทอง**

ปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทต่อรูปแบบการดำเนินธุรกิจและการดำเนินชีวิตมากยิ่งขึ้น ทุกองค์กรไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชนจึงต้องปรับตัวเพื่อพัฒนาธุรกิจและองค์กรให้พร้อมขับเคลื่อนและรองรับความเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัลที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว กรมสรรพากรในฐานะหน่วยงานของรัฐซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีจึงได้พัฒนาระบบบริการจัดทำและนำส่งข้อมูลใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์และใบรับอิเล็กทรอนิกส์ หรือที่เรียกว่า e-Tax Invoice and e-Receipt เพื่อสนับสนุนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ อันจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการประกอบ

ธุรกิจและระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม นอกจากนี้ภาครัฐก็ยังสนับสนุนการใช้งานระบบดังกล่าว โดยการออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ทั้งผู้ประกอบการและผู้บริโภคใช้งานใบกำกับภาษีและใบรับอิเล็กทรอนิกส์ e-Tax Invoice and e-Receipt มากยิ่งขึ้น

มาทำความรู้จัก e-Tax Invoice and e-Receipt กันว่ามีวัตถุประสงค์และมีรายละเอียดอย่างไร และภาครัฐได้ออกมาตรการสนับสนุนเรื่องนี้อย่างไรบ้าง ติดตามได้จาก infographic ระบบภาษีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Tax invoice & e-Receipt) และมาตรการรัฐในการส่งเสริมระบบภาษีอิเล็กทรอนิกส์ ต่อไปนี้

มาทำความรู้จัก... ระบบภาษีอิเล็กทรอนิกส์ (E-TAX INVOICE & E-RECEIPT)

s:uu e-Tax invoice & e-Receipt
ระบบบริการจัดทำและนำส่งข้อมูลใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์และใบรับอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้ผู้ประกอบการ

- จัดทำใบกำกับภาษีและใบเสร็จรับเงิน ให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และมีการลงลายมือชื่อดิจิทัล (Digital Signature) ที่มีความน่าเชื่อถือปลอดภัย
- ส่งมอบให้ผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์
- นำส่งข้อมูลให้กรมสรรพากรตามช่องทางที่กำหนด

ใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Tax Invoice)
ใช้ได้ ใบกำกับภาษี ตาม ม. 86/4 และ 86/5 ป.ศ.ฎการ ใบกำกับภาษีอย่างย่อ ตาม ม. 86/6 ป.ศ.ฎการ ใบเพิ่มหนี้ ตาม ม. 86/9 ป.ศ.ฎการ ใบลดหนี้ ตาม ม. 86/10 ป.ศ.ฎการ

ทั้งจัดทำข้อความขึ้นเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และลงลายมือชื่อดิจิทัล หรือมีการประทับรับรองเวลา (Time Stamp) ด้วยระบบ e-Tax Invoice by Email

ใบรับอิเล็กทรอนิกส์ (e-Receipt)
คือ ใบรับ ตาม ม. 105 ท.ศ.ป.ศ.ฎการ จัดทำข้อความขึ้นเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และลงลายมือชื่อดิจิทัล หรือมีการประทับรับรองเวลา (Time Stamp) ด้วยวิธีการที่กรมสรรพากรกำหนด

s:uu e-Tax invoice by Email
ในช่วงแรก เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเข้าสู่ระบบ e-Tax invoice & e-Receipt อย่างเต็มรูปแบบ กรมสรรพากรได้ร่วมกับ สวอ. และ สพร. พัฒนาระบบ e-Tax invoice by Email สำหรับผู้ประกอบการรายเล็ก (ผู้ประกอบการจดทะเบียนมูลค่าเพิ่มที่มีเงินได้ไม่เกิน 30 ล้านบาทต่อปี) ให้สามารถจัดทำใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์ โดยแนบไฟล์ PDF ส่งผ่านทางอีเมลให้ผู้ซื้อ และสำเนาให้ระบบ เพื่อประทับรับรองเวลา (Time Stamp) และระบบจะส่งไฟล์ข้อมูลแก่ผู้ประกอบการในเวลา ให้กับผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการและผู้ออกใบกำกับภาษีเพื่อเป็นหลักฐานในการทำธุรกรรม (ตามระเบียบกรมสรรพากร ว่าด้วยการจัดทำส่งมอบ และเก็บรักษาใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับระบบ e-Tax Invoice by Email พ.ศ. 2560)

CCS สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
Office of the Council of State จัดทำโดย นางสาวปัทมา วะรินทร์ และนางสาวเปมิกา ทั้งทอง
ฝ่ายกฎหมายอาชญากรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

วัตถุประสงค์ของ s:uu E-TAX INVOICE & E-RECEIPT

- สนับสนุนการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์อย่างครบวงจร ตามโครงสร้างระบบภาษี และเอกสารธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์โครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (NATIONAL E-PAYMENT)
- พัฒนาระบบการชำระเงินให้สามารถรองรับธุรกรรมทางการเงินและธุรกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์
- ส่งเสริมการค้าและธุรกิจในยุคดิจิทัลของผู้ประกอบการขนาดเล็กลง โดยการลดภาระต้นทุนค่าใช้จ่ายและลดขั้นตอนในการจัดทำ/การนำส่งใบกำกับภาษี/ใบรับ

เรื่องที่ต้องดำเนินการ

- การจัดทำ**
จัดทำใบกำกับภาษีและใบรับอิเล็กทรอนิกส์ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กรมสรรพากรกำหนด (การลงลายมือชื่อ/วิธีการที่เชื่อถือได้ และแสดงข้อความกายภาพหรือ/รูปแบบ ขนาด ประเภทของข้อมูล)
- การส่งมอบ**
ส่งมอบใบกำกับภาษีและใบรับอิเล็กทรอนิกส์ ให้กับผู้ซื้อสินค้าและผู้รับบริการ
- การนำส่งข้อมูล**
นำส่งข้อมูลใบกำกับภาษีและใบรับอิเล็กทรอนิกส์ ให้กรมสรรพากรตามระยะเวลาที่กำหนด
- การเก็บรักษา**
เก็บรักษาข้อมูลตามที่กฎหมายกำหนด

ใครได้รับประโยชน์

ผู้ประกอบการจดทะเบียน

- ลดต้นทุนการซื้อที่เอกสาร (เวลา/กระดาษ)
- การนำส่งเอกสาร (เวลา/ค่าใช้จ่าย)
- การซื้อคืน/การลดภาระและเอกสาร
- นำข้อมูลไปใช้ประมวลผลต่อในระบบสารสนเทศภายในองค์กรได้ทันที
- มีความน่าเชื่อถือของข้อมูลและเพิ่มคุณภาพทางกฎหมาย

ผู้เสียภาษี

- เก็บข้อมูลได้สะดวก/ลดระยะเวลาในการรับใบกำกับภาษี

ภาครัฐ

- ส่งเสริมนโยบายภาครัฐทางด้านการทำธุรกรรมและจัดเก็บภาษีอิเล็กทรอนิกส์ THAILAND 4.0 และ NATIONAL E-PAYMENT
- ลดต้นทุนในการบริหารจัดการของภาครัฐ

CCS สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
Office of the Council of State จัดทำโดย นางสาวปัทมา วะรินทร์ และนางสาวเปมิกา ทั้งทอง
ฝ่ายกฎหมายอาชญากรรม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

*นางสาวปัทมา วะรินทร์ ตำแหน่ง นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ ฝ่ายกฎหมายการคลัง กองกฎหมายการเงินการคลัง
**นางสาวเปมิกา ทั้งทอง ตำแหน่ง นักกฎหมายกฤษฎีกาปฏิบัติการ ฝ่ายกฎหมายการคลัง กองกฎหมายการเงินการคลัง

มาตรการภาษีจากภาครัฐ ในการส่งเสริมระบบ **อิเล็กทรอนิกส์**

ข้อปดมีคิน

ลดหย่อนภาษีได้สูงสุด 40,000 บาท สำหรับค่าซื้อสินค้าหรือบริการ
ที่ได้ใช้จ่ายเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2566 ถึง 15 กุมภาพันธ์ 2566 โดย

- ซื้อสินค้าหรือบริการไม่เกิน 30,000 บาทแรก ใช้ใบกำกับภาษีแบบเต็มรูปหรือใบรับได้ทั้งแบบกระดาษ e-Tax Invoice และ e-Receipt
- ซื้อสินค้าหรือบริการเพิ่มอีกจำนวนไม่เกิน 10,000 บาท ใช้ได้เฉพาะ e-Tax Invoice และ e-Receipt เท่านั้น

การส่งเสริมการลงทุนสำหรับจัดทำระบบภาษีอิเล็กทรอนิกส์

ยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล สำหรับรายจ่ายเพื่อการลงทุนพัฒนาระบบ e-Tax Invoice e-Receipt และ e-Withholding Tax และรายจ่ายที่เป็นค่าใช้จ่ายบริการที่เกี่ยวกับการใช้งานระบบ e-Tax Invoice e-Receipt และ e-Withholding Tax ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2566 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2568

การส่งเสริมการใช้ระบบภาษีหัก ณ ที่จ่ายอิเล็กทรอนิกส์

ลดอัตราภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย สำหรับการจ่ายเงินได้พึงประเมินบางประเภทผ่านระบบ e-Withholding Tax โดยให้คงจัดเก็บอัตราหัก ณ ที่จ่าย ในอัตราร้อยละ 1 ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2566 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2568

Better Regulation
for Better Life

จัดทำโดย นางสาวปัทมา วะรินทร์ และ นางสาวเป็มิกา ทั้งกอง
ฝ่ายกฎหมายการคลัง กองกฎหมายการเงินการคลัง
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

E-Tax invoice & E-Receipt

สามารถจัดทำ
2 รูปแบบ

1. การจัดทำ E-Tax invoice และ E-Receipt โดยการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับการรับรอง (Digital Signature) ซึ่งผู้ประกอบการสามารถจัดทำและนำเสนอให้กับผู้ซื้อหรือผู้รับบริการออนไลน์ (เหมาะกับผู้ประกอบการรายใหญ่)

ใคร? จะจัดทำ
E-Tax invoice
และ E-Receipt ได้บ้าง

1. ผู้ประกอบการหรือผู้มีหน้าที่ออกใบรับ
2. ผู้ให้บริการจัดทำหรือนำส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Service Provider)
3. ตัวแทนตามหมวด 4 แห่งประมวลรัษฎากร เช่น ตัวแทนจำหน่ายสินค้าหรือให้บริการแก่ผู้ประกอบการต่างประเทศ และต้องเป็นผู้ที่ได้รับการประกาศรายชื่อโดยอธิบดีกรมสรรพากร

2. การจัดทำ E-Tax invoice By E-mail โดยผู้ประกอบการแนบไฟล์ทาวอิมพลัสกับผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการพร้อมสำเนา (CC) ถึงระบบ e-Tax Invoice by Email ของ ETDA เพื่อประทับรับรองเวลา (Time Stamp) (เหมาะกับผู้ประกอบการรายเล็ก)

ขั้นตอน
การเชื่อมต่อระบบ
กับกรมสรรพากร

ขั้นตอนที่ 1 ยืนยันคำขอ

ยื่นคำขอและยืนยันตัวตนเพื่อเป็นผู้จัดทำ E-Tax invoice และ E-Receipt ผ่านเว็บไซต์กรมสรรพากร www.rd.go.th

ขั้นตอนที่ 2 กรมสรรพากรประกาศรายชื่อ

ผู้ยื่นคำขอสามารถตรวจสอบรายชื่อผู้ที่สามารถจัดทำ E-Tax invoice และ E-Receipt ได้ที่เว็บไซต์กรมสรรพากร www.rd.go.th

ขั้นตอนที่ 3 จัดทำ E-TAX INVOICE
และ E- RECEIPT

ผู้จัดทำต้องดำเนินการจัดทำตามวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 384 (พ.ศ. 2565) ออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารหลักฐานหรือหนังสือด้วยกระบวนการทางอิเล็กทรอนิกส์

ขั้นตอนที่ 4 นำส่งข้อมูลให้แก่อธิบดีกรมสรรพากร

นำส่งข้อมูลให้กรมสรรพากรด้วยช่องทางการนำส่ง ได้แก่ Host to Host หรือ Service Provider หรือ Upload XML

***หมายเหตุ : สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้จากเว็บไซต์กรมสรรพากร และกฎกระทรวง ฉบับที่ 384/4

พระราชบัญญัติคุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคล

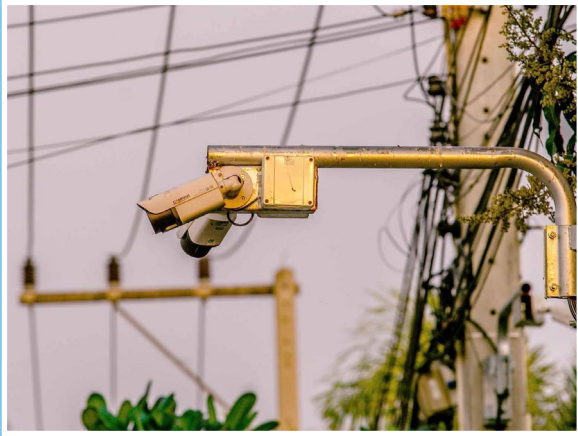
● ส่วนสารสนเทศ

PDPA คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เป็นกฎหมายที่ถูกสร้างมาเพื่อป้องกันการละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล รวมถึงการจัดเก็บข้อมูลและนำไปใช้โดยไม่แจ้งให้ทราบ และไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ (Personal Data Protection Act B.E. 2019) เป็นกฎหมายว่าด้วยการให้สิทธิกับเจ้าของข้อมูล สร้างมาตรฐานรักษาข้อมูลส่วนบุคคลให้ปลอดภัย และนำไปใช้ให้ถูกวัตถุประสงค์ตามคำยินยอมที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลอนุญาต

โดยกฎหมายนี้ได้เริ่มบังคับใช้อย่างเต็มรูปแบบเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๕ เป็นกฎหมายที่ใช้คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ อีเมล ไลน์ ประวัติสุขภาพ หรือข้อมูลส่วนตัวอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถระบุถึงตัวเจ้าของข้อมูลนั้นได้ และอาจเป็นได้ทั้งข้อมูลในรูปแบบเอกสาร กระดาษ หนังสือ หรือจัดเก็บในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

ความสำคัญของข้อมูลส่วนบุคคล โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้ความสำคัญและมีบทลงโทษที่รุนแรงด้วยกรณีเกิดข้อมูลรั่วไหลสู่สาธารณะ คือข้อมูลที่มีความละเอียดอ่อน ได้แก่ ข้อมูลความคิดเห็นทางการเมือง ความเชื่อในลัทธิ ศาสนาหรือปรัชญา พฤติกรรมทางเพศ ประวัติอาชญากรรม หรือข้อมูลสุขภาพจิต และข้อมูลอื่นใดที่กระทบต่อเจ้าของข้อมูลทำนองเดียวกันตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ด้วยเหตุที่เป็นข้อมูลที่มีบทลงโทษรุนแรงกว่าข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป เพราะข้อมูลส่วนบุคคลมีความละเอียดอ่อน เมื่อมีการรั่วไหลสู่สาธารณะแล้ว จะเกิดผลเสียร้ายแรงกับผู้เป็นเจ้าของข้อมูลได้มากกว่าข้อมูลส่วนบุคคลอื่น ๆ มีผลต่อสิทธิเสรีภาพของคุณ เช่น สิทธิเสรีภาพในความคิด ความเชื่อทางศาสนา การแสดงออก การชุมนุม สิทธิในชีวิต ร่างกาย การอยู่อาศัย การไม่ถูกปฏิบัติซึ่งอาจก่อให้เกิดสิทธิเสรีภาพและการเลือกปฏิบัติต่อการใช้สิทธิเสรีภาพของคุณได้มากกว่าข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป

กล้องวงจรปิดเกี่ยวกับ PDPA อย่างไร? โดยที่การบันทึกภาพกล้องวงจรปิดนั้นโดยทั่วไปแล้วถือเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ใช่ทุกกรณีที่การติดตั้งกล้องวงจรปิดจะผิดกฎหมาย PDPA เพราะการติดตั้งกล้องวงจรปิดในกรณีที่จะถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลได้นั้น จะอยู่ที่การใช้ประโยชน์จากการบันทึก โดยสามารถแบ่งการใช้ประโยชน์จากกล้องวงจรปิดได้เป็น ๒ กรณี

๑. ใช้กล้องวงจรปิดเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อกิจกรรมในครอบครัว โดยหากเป็นการเก็บข้อมูลเพื่อประโยชน์ส่วนตน สามารถติดตั้งกล้องวงจรปิดได้เลยโดยไม่ผิดกฎหมาย PDPA และสามารถทำได้โดยไม่ต้องดำเนินการจัดการใด ๆ เพราะการติดกล้องวงจรปิดเพื่อกิจกรรมในครอบครัว เป็นการสอดส่องดูแลความปลอดภัยภายในบ้าน ถือเป็นการติดกล้องวงจรปิดเพื่อประโยชน์ส่วนตนและการเก็บข้อมูลเพื่อประโยชน์ดังกล่าวได้รับการยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติ ตามมาตรา ๔ (๑) บัญญัติว่าพระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่การเก็บรวบรวมใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือกิจกรรมในครอบครัวของบุคคลนั้นเท่านั้น สามารถประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลได้โดยไม่ต้องพิจารณาถึงฐานในการประมวลผลตามกฎหมายแต่อย่างใด ไม่จำเป็นต้องแจ้งว่าเราติดกล้องวงจรปิด

๒. ใช้กล้องวงจรปิดเพื่อประโยชน์ของหน่วยงาน
ตามมาตรา ๔ (๑) ของพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พบว่าการใช้กล้องในหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ นั้น คือ การใช้ประโยชน์โดยชอบด้วยกฎหมาย ฐานผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลมีหน้าที่แสดงให้เห็นว่าการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเป็นไปเพื่อผลประโยชน์อันชอบด้วยกฎหมาย และมีความสำคัญไม่น้อยกว่าสิทธิพื้นฐานของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เช่น ตามหน่วยงานราชการต่าง ๆ จำเป็นต้องติดป้ายแจ้งผู้มาติดต่อประสานงานว่ามีการบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนผู้ใช้มาติดต่อประสานงานก็ต้องทราบถึงประโยชน์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลโดยการใช้กล้องดังกล่าว

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการติดกล้องวงจรปิดนั้น เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ ในหลากหลายแง่มุม อีกทั้งยังมีความละเอียดซับซ้อนบังคับมากมายที่ต้องปฏิบัติตามให้ครบถ้วน โดยเฉพาะการจัดทำ CCTV Policy ที่จำเป็นสำหรับการใช้กล้องวงจรปิดเพื่อประโยชน์ของหน่วยงานราชการ บริษัท หรือองค์กรต่าง ๆ ทั้งนี้ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคลประเภทใดบ้างที่ต้องการเก็บรวบรวม เหตุความจำเป็นที่ต้องการเก็บรวบรวม หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล บุคคลใดบ้างที่อาจได้รับการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล การส่งหรือโอนข้อมูลข้อมูลส่วนบุคคลไปยังต่างประเทศ ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล และการกำหนดสิทธิส่วนบุคคล ดังกล่าว

ผู้จัดทำ : นางสาวศิริรัตน์ เมืองรี นักวิชาการคอมพิวเตอร์ปฏิบัติการ
: นายวรรณกร อินท่า นักวิชาการคอมพิวเตอร์

อ้างอิง

เกร็ดการร่างกฎหมาย มีนาคม ๒๕๖๖

ปกรณ์ นิลประพันธ์*

พระราชกฤษฎีกานี้มี ๒ ประเภท

ประเภทที่หนึ่ง คือพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเลย คือรัฐธรรมนูญกำหนดชัดเจนว่าเรื่องนั้นเรื่องนี้ต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกา เช่น การเรียกประชุม การขยายระยะเวลาประชุม การปิดประชุมสภา การยุบสภา พระราชกฤษฎีกาประเภทนี้จะเป็นเรื่องความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างรัฐบาลกับรัฐสภา

ประเภทที่สอง คือพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติทั่วไปของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตราพระราชกฤษฎีกา เช่น มาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน พระราชกฤษฎีกาประเภทนี้จะเป็นการกำหนดเรื่องต่าง ๆ ตามกฎหมายแต่ละฉบับหรือไม่ก็กำหนดเรื่องต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในทางบริหาร เป็นต้นว่า การจ่ายเงินเบี้ยประชุม ค่าเช่าบ้าน

ความแตกต่างในรูปแบบของพระราชกฤษฎีกาทั้ง ๒ ประเภทคือ ประเภทแรกจะไม่มีเหตุผลท้ายพระราชกฤษฎีกา เขาจะเขียนเหตุผลไว้ในคำปรารภเลยเพราะรัฐธรรมนูญกำหนดให้ทำเป็นพระราชกฤษฎีกาอยู่แล้ว แต่ประเภทที่สองนี้จะมีเหตุผลท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย เพราะเป็นการจำกัดสิทธิหรือเป็นเรื่องเกี่ยวกับเงินงบประมาณตามกฎหมายแต่ละฉบับ

พระราชกฤษฎีกายุบสภานี้จัดอยู่ในประเภทที่หนึ่งแต่รัฐธรรมนูญกำหนดเงื่อนไขไว้เป็นพิเศษว่า “ให้กระทำได้เพียงครั้งเดียว ในเหตุการณ์เดียวกัน” ที่กระทำได้เพียงครั้งเดียวเพราะเมื่อยุบสภาแล้ว สภาก็สิ้นอายุเลย ก็ต้อง

จัดเลือกตั้งทั่วไปตามลำดับเพื่อให้มีสภาใหม่ ยุบแล้วยุบอีกคงไม่ได้ ส่วนที่บอกว่า “ในเหตุการณ์เดียวกันนั้น” ความมุ่งหมายคือเขาให้ระบุ “เหตุแห่งการยุบสภา” ไว้ในพระราชกฤษฎีกายุบสภาด้วย ไม่ใช่อ้างบทศั้ยอำนาจอย่างเดียวเหมือนพระราชกฤษฎีกาประเภทที่หนึ่ง เนื่องจากผลคือสภาจะสิ้นสุดลง ต้องบอกเหตุผลในการยุบสภาไว้ด้วย

เหตุการณ์ที่ว่านี้ไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องการทะเลาะเบาะแว้ง ไม่ลงรอยกัน ระหว่างรัฐบาลกับสภา ถ้ารัฐบาลคะแนนเสียงดีอยู่และจะยุบสภาเพื่อว่าเลือกตั้งใหม่แล้วจะได้ผู้แทนมากขึ้นก็ทำได้ อังกฤษ กับญี่ปุ่น ทำบ่อย ๆ ไป และไม่มีเงื่อนไขด้วยว่าจะต้องทำในระหว่างที่กำลังมีการประชุมสภา ระหว่างปิดสมัยประชุมก็ทำได้ เป็นมิติทางการเมืองในแต่ละกรณีโดยแท้

ยุบสภานี้ประชาชนไม่ได้เสียประโยชน์อะไรนะครั้งดีเสียอีกที่จะได้เลือกตั้งใหม่โดยไม่ต้องรอให้อายุสภาสิ้นสุดลงตามปกติได้มีโอกาสแก้เบื่อและได้ตั้งสติคิดทบทวนกันใหม่ ว่าที่ผ่านมา ใครทำอะไรที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติหรือเลื่อนเปื้อนเลอะเทอะ จะได้เลือกให้ถูก

ลืมบอกไปอีกอย่าง การยุบสภานี้เป็น acte de gouvernement นะถ้าจำไม่ผิด เพราะเป็นการกระทำที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกับสภา ส่วนกระบวนการในการตราพระราชกฤษฎีกายุบสภาล่าสุดนี้ ก็เป็นไปตามมาตรา ๗ แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ ประกอบกับมติคณะรัฐมนตรี ๒๘ มกราคม ๒๕๖๓ นะครับ

*เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

บทบรรณาธิการ @Foreign Law Division

“สวัสดิ์” ท่านผู้อ่านทุกท่าน เป็นอีกครั้งที่เราได้กลับมาพบกันในกฤษฎีกาสารเพื่อบอกเล่าเรื่องราวดี ๆ และสาระน่ารู้ในทางระหว่างประเทศที่น่าสนใจโดยชาวสารทางวิชาการในวารสารฉบับนี้ กองกฎหมายต่างประเทศขอเสนอบทความ เรื่อง กฎการไกล่เกลี่ยของ ICC : สาระน่ารู้และบทวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายภายในของไทย เนื่องจากปัจจุบันมีข้อพิพาทระหว่างประเทศเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะข้อพิพาททางพาณิชย์ระหว่างประเทศ จึงมีการหยิบยกประเด็นเกี่ยวกับกลไกการระงับข้อพิพาททางเลือกขึ้นมาเป็นข้อพิจารณาอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีการไกล่เกลี่ย (Mediation) เป็นกลไกการระงับข้อพิพาทที่น่าสนใจและกำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบัน โดยในทางการค้าระหว่างประเทศ หอการค้านานาชาติ หรือ ICC นับว่าเป็นองค์กรธุรกิจที่มีบทบาทสำคัญและได้รับความเชื่อถือจากนักลงทุนและผู้ประกอบธุรกิจจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จึงน่าสนใจที่จะทำความรู้จักกับกฎเกณฑ์ที่ออกโดยองค์กรดังกล่าว โดยเฉพาะ **“กฎการไกล่เกลี่ยของ ICC (The Mediation Rules of the International Chamber of Commerce)”** ทั้งนี้ เพื่อให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ ขอบเขตการใช้บังคับ และกระบวนการที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ซึ่งทางกองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความนี้จะเป็นที่สนใจและเป็นประโยชน์ในงานด้านวิชาการแก่ผู้อ่านทุกท่าน

ทั้งนี้ ท่านผู้อ่านสามารถติดตามพัฒนาการของกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลงานตราสารกฎหมายที่จัดทำขึ้นภายใต้กรอบเวที UNCITRAL ผ่านทาง Infographic ที่กองกฎหมายต่างประเทศจัดทำขึ้นเป็นระยะ ๆ ตลอดจนข่าวสาร บทความ และข้อมูลค้นคว้าทางวิชาการอื่น ๆ ผ่านช่องทาง Facebook ของกองกฎหมายต่างประเทศ (Foreign Law Division) เว็บไซต์ Law for ASEAN (<https://lawforasean.krisdika.go.th/>) และช่องทางการเผยแพร่อื่น ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา นอกจากนี้ ท่านยังสามารถเข้าถึงคำแปลกฎหมายไทยเป็นภาษาอังกฤษได้ตามลิงก์นี้ <https://bit.ly/3KcelDy> หรือ QR Code ด้านล่างนี้ แล้วพบกันใหม่ในกฤษฎีกาสารฉบับหน้า

กฎการไกล่เกลี่ยของ ICC : สารานุกรมและบทวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับกฎหมายภายในของไทย*

พงษ์พิลัย วรณราช**

บทนำ

ปัจจุบันธุรกิจการค้าการลงทุนในทางระหว่างประเทศได้ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจทั่วโลกในวงกว้าง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลสืบเนื่องมาจากพัฒนาการด้านการติดต่อสื่อสาร การขนส่งคมนาคม และระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยเฉพาะการซื้อขายสินค้าและบริการต่าง ๆ ที่สามารถกระทำได้อย่างสะดวกรวดเร็วสนองตอบความต้องการของผู้บริโภคได้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม สิ่งที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ก็คือ ปัญหาข้อพิพาททางพาณิชย์ระหว่างประเทศที่นับวันจะมีจำนวนหรือปริมาณเพิ่มมากขึ้นและมีความยุ่งยากซับซ้อนมากกว่าในอดีตกลไกการระงับข้อพิพาทด้วยการฟ้องร้องคดีต่อศาลอาจไม่ใช่ทางเลือกที่เหมาะสมกับการดำเนินธุรกิจในยุคนี้ที่ต้องอาศัยการแข่งขันและมีการขับเคลื่อนกิจการอยู่ตลอดเวลา เพราะการดำเนินคดีในศาล นอกจากจะก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคู่พิพาทโดยตรง ยังใช้ระยะเวลาในกระบวนการพิจารณาค่อนข้างนาน อีกทั้งยังมี

ค่าใช้จ่ายสูงเมื่อเปรียบเทียบกับการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอื่น ด้วยเหตุดังกล่าว ในทางการค้าระหว่างประเทศจึงมักนำวิธีระงับข้อพิพาททางเลือก (Alternative Dispute Resolution : ADR) มาใช้แทนการฟ้องคดีต่อศาล ทั้งการเจรจา (Negotiation) การประนีประนอม (Conciliation) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (Mediation) และการอนุญาโตตุลาการ (Arbitration) ซึ่งต่างก็มีข้อดีและข้อเสียที่แตกต่างกันออกไป โดยการนำวิธีระงับข้อพิพาทในรูปแบบใดมาใช้ขึ้นนั้น ย่อมต้องพิจารณาความเหมาะสมและคำนึงถึงความสอดคล้องกับปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาพปัญหาของข้อพิพาท ลักษณะการประกอบธุรกิจของคู่พิพาท และโอกาสหรือความเป็นไปได้ที่ข้อพิพาทจะยุติลงด้วยวิธีการดังกล่าว ซึ่งการระงับข้อพิพาททางเลือกหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยมอย่างมากในการระงับข้อพิพาททางพาณิชย์ระหว่างประเทศคือ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

* บทความนี้เป็นความเห็นทางวิชาการของผู้เขียน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

** นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ ฝ่ายแปลและให้ความเห็น กองกฎหมายต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. การไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางพาณิชย์ระหว่างประเทศ

ข้อพิพาททางพาณิชย์ระหว่างประเทศส่วนใหญ่มักจะเกิดจากความแตกต่างของคู่พิพาท ทั้งความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ภาษา ความเชื่อ อัตราแลกเปลี่ยน เวลา ตลอดจนข้อกฎหมาย รวมถึงเหตุสุดวิสัยต่าง ๆ ทำให้สัญญาการค้าระหว่างประเทศส่วนใหญ่จะระบุนรายละเอียดไว้ด้วยว่า เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นแล้ว ให้ระงับข้อพิพาทนั้นด้วยวิธีการใด ซึ่งในระยะหลังมักจะระบุให้ระงับข้อพิพาทด้วยการไกล่เกลี่ยหรือการอนุญาโตตุลาการ โดยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นมีข้อดีหลายประการ ทั้งการที่คู่พิพาทสามารถติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้โดยตรงโดยไม่ต้องฟ้องคดีต่อศาลก่อน และยังสามารถตกลงกันแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยได้เอง อีกทั้งยังยืดหยุ่นไม่เป็นทางการ สามารถกำหนดขั้นตอนเองได้ และยังรักษาความลับของคู่พิพาทได้เป็นอย่างดี ทำให้มีโอกาสในการยุติข้อพิพาทได้มากกว่าวิธีการอื่น นอกจากนี้ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทยังมีข้อได้เปรียบเมื่อนำมาใช้กับการระงับข้อพิพาททางพาณิชย์ระหว่างประเทศ เพราะเมื่อไกล่เกลี่ยสำเร็จก็จะมีการทำสัญญาที่ระบุชัดเจนว่า จะไม่นำข้อพิพาทที่ระงับไปแล้วมาเรียกร้องใหม่ และยังมีการรับรองด้วยอนุสัญญาสิงคโปร์ ซึ่งเป็นข้อตกลงสำหรับการระงับข้อพิพาททางพาณิชย์ระหว่างประเทศที่เกิดจากกระบวนการไกล่เกลี่ย โดยหากคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตาม คู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งสามารถยื่นคำร้องขอต่อองค์กรที่มีอำนาจ (Competent Authority) เพื่อให้บังคับตามข้อตกลงนั้นได้ ด้วยเหตุนี้จึงมีการนำวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมาใช้ในการระงับข้อพิพาททางพาณิชย์ระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยหลายประเทศต่างให้การยอมรับและพยายามพัฒนากฎหมายภายในเพื่อรองรับกลไกในเรื่องนี้ และโดยที่ข้อพิพาททางพาณิชย์ระหว่างประเทศส่วนใหญ่เป็นข้อพิพาทระหว่างเอกชนโดยตรง และหลายกรณีเป็นข้อพิพาทระหว่างองค์กรธุรกิจที่เป็นสมาชิกของหอการค้านานาชาติ หรือ ICC จึงเป็นเรื่องน่าสนใจที่จะศึกษากฎเกณฑ์ของ ICC เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หรือที่รู้จักกันว่า “กฎการไกล่เกลี่ยของ ICC” เพื่อให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ ขอบเขตการใช้บังคับ และกระบวนการที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

๒. ICC คืออะไร

หอการค้านานาชาติ (International Chamber of Commerce) หรือที่เรียกว่า ICC เป็นองค์กรเอกชนนานาชาติขนาดใหญ่ที่มีความสำคัญและมีบทบาทอย่างมากในทางการค้าระหว่างประเทศ มีสมาชิกเป็นองค์กรทางธุรกิจจากประเทศต่าง ๆ มากกว่า ๑๐๐ ประเทศทั่วโลก โดย ICC ตั้งขึ้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๑๙ สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส มีภารกิจหลักในการให้การสนับสนุนทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ นอกจากนี้ ICC ยังเป็นผู้กำหนด INCOTERMS (International Commercial terms) ซึ่งเป็นข้อกำหนดในการขนส่งสินค้าหรือเงื่อนไขในการขนส่งสินค้าระหว่างผู้ขายและผู้ซื้อ เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายทราบถึงขอบเขตความรับผิดชอบและความรับผิดชอบต่าง ๆ รวมถึงค่าใช้จ่ายในความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการขนส่งสินค้านั้น^๑

การดำเนินงานหรือกิจกรรมหลักของ ICC แยกออกได้เป็น ๓ ประการ คือ

(๑) การตั้งกฎ การที่ ICC มีสมาชิกที่เป็นองค์กรทางธุรกิจจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเป็นจำนวนมาก ซึ่งล้วนแต่มีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศ ส่งผลให้ ICC เป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดกฎเกณฑ์ที่ใช้ควบคุมการค้าในธุรกิจข้ามพรมแดน และแม้ว่ากฎที่ออกโดย ICC จะถูกนำมาใช้บังคับด้วยความสมัครใจก็ตาม แต่ ICC ก็มีการติดตามการทำธุรกรรมต่าง ๆ จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของการค้าระหว่างประเทศ

^๑ สถาบันอนุญาโตตุลาการ, “ทำความรู้จักกับ ICC หรือหอการค้านานาชาติและความเกี่ยวข้องกับการอนุญาโตตุลาการ”, <<https://thac.or.th/th/mediate-best-way-settle-international/>>, สืบค้นเมื่อ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖.

(๒) การระงับข้อพิพาท บริการระงับข้อพิพาทของ ICC มีอยู่ด้วยกันหลายรูปแบบ ทั้งการไกล่เกลี่ยและการตัดสินก่อนอนุญาโตตุลาการ การอนุญาโตตุลาการ รวมถึงการระงับข้อพิพาททางเลือกในรูปแบบอื่น ๆ ในส่วนของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้มีการนำเสนอกฎการไกล่เกลี่ยของ ICC (ฉบับใหม่) ในประเทศสิงคโปร์ เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๑๕^๒ ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมให้ทั่วโลกใช้วิธีระงับข้อพิพาทด้วยการไกล่เกลี่ยเพิ่มมากขึ้น เพราะเป็นวิธีระงับข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพมาก สามารถตอบสนองต่อรูปแบบการดำเนินธุรกิจระหว่างประเทศที่ต้องการความยืดหยุ่นคล่องตัวรวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่าย และสามารถรักษาความลับทางธุรกิจระหว่างคู่พิพาทได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสามารถรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันได้มากกว่าการระงับข้อพิพาทในรูปแบบอื่น

(๓) การสนับสนุนงานในทางนโยบายต่าง ๆ โดย ICC มีส่วนร่วมสนับสนุนงานของสหประชาชาติ (UN) องค์การการค้าโลก (WTO) และหน่วยงานระหว่างรัฐบาลอื่น ๆ ทั้งในทางระหว่างประเทศและในระดับภูมิภาค ทั้งนี้ ICC เป็นองค์กรเอกชนเพียงแห่งเดียวที่ได้รับการยอมรับจากองค์การสหประชาชาติและองค์การการค้าโลก ให้ได้รับสถานะเป็นผู้สังเกตการณ์ถาวรในที่ประชุมใหญ่แห่งสหประชาชาติ

๓. ความเป็นมาของกฎการไกล่เกลี่ยของ ICC

กฎการไกล่เกลี่ยของ ICC (Mediation Rules of the International Chamber of Commerce) เริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ค.ศ. ๒๐๑๔ เพื่อใช้แทนที่ ICC ๒๐๐๑ (กฎการระงับข้อพิพาทที่เป็นมิตร) เนื่องจากต้องการปรับปรุงเนื้อหาให้สอดคล้องกับลักษณะการดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน โดย ICC เลือกที่จะเปิดตัวกฎฉบับใหม่นี้เป็นครั้งแรกในประเทศสิงคโปร์ซึ่งมีแนวโน้มที่จะพัฒนากลไกการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีการไกล่เกลี่ยได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนากระบวนการไกล่เกลี่ยในศาล สร้างศูนย์การไกล่เกลี่ยในสิงคโปร์สำหรับข้อพิพาททางแพ่งและ

เชิงพาณิชย์ และยังมีการออกกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทขึ้นใช้บังคับโดยตรง^๓ ปัจจุบันมีการใช้กฎการไกล่เกลี่ยของ ICC เพิ่มมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับ การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ และยังคงใช้วิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเพื่อระงับปัญหาข้อพิพาทระหว่างประเทศกันอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ สถาบันอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศเกือบทุกแห่งยังเสนอให้บริการ ADR เพิ่มเติมเพื่อช่วยเหลือคู่พิพาทในการยุติข้อพิพาทโดยไม่ต้องใช้อนุญาโตตุลาการ ทั้งนี้ กฎการไกล่เกลี่ยของ ICC มีการให้บริการในหลายภาษา เช่น อังกฤษ จีน สเปน และตุรกี^๔

๔. สาระสำคัญของกฎการไกล่เกลี่ยของ ICC^๕

๔.๑ บททั่วไป (ข้อ ๑)

กฎการไกล่เกลี่ยของ ICC อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของศูนย์ระงับข้อพิพาททางเลือกของ ICC หรือ ICC International Center for ADR ซึ่งเป็นหน่วยงานเฉพาะภายใต้โครงสร้างของ ICC โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อแต่งตั้งคนกลางเป็นผู้ไกล่เกลี่ยทำหน้าที่ช่วยเหลือคู่พิพาทในระหว่างที่มีข้อพิพาทเกิดขึ้น และกำหนดกระบวนการไกล่เกลี่ยที่อยู่ภายใต้กฎการไกล่เกลี่ยนี้ เว้นแต่คู่พิพาทจะตกลงกันใช้กระบวนการระงับข้อพิพาทแบบอื่นหรือ

^๒ เหตุที่มีการประกาศกฎการไกล่เกลี่ยของ ICC ฉบับใหม่ในประเทศสิงคโปร์ เนื่องจากมีแนวคิดที่จะพัฒนาประเทศสิงคโปร์ให้เป็นเมืองศูนย์กลางสำหรับการไกล่เกลี่ยทางการค้าระหว่างประเทศ

^๓ สำนักงานกฎหมายอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ Aceris Law LLC., “เปิดตัวกฎการไกล่เกลี่ย ICC ใหม่ในสิงคโปร์”, <<https://www.international-arbitration-attorney.com/th/launch-new-icc-mediation-rules-singapore/>>, สืบค้นเมื่อ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖.

^๔ สำนักงานกฎหมายอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ Aceris Law LLC., “การไกล่เกลี่ย ICC”, <<https://www.international-arbitration-attorney.com/th/icc-mediation/>>, สืบค้นเมื่อ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖.

^๕ ผู้เขียนได้สรุปและเรียบเรียงจาก The Mediation Rules of the International Chamber of Commerce ซึ่งแปลโดยนางสาวณัฐธิดา วันศิริ บุคลากรปฏิบัติงานแปล และฐานข้อมูลงานแปล ฝ่ายแปลและให้ความเห็น กองกฎหมายต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

หลายแบบรวมกันก่อนที่จะมีการเลือกผู้ไกล่เกลี่ย โดย คำว่า “การไกล่เกลี่ย” ให้อำนาจถึงกระบวนการระงับข้อพิพาท แบบอื่นหรือหลายแบบรวมกันของคู่พิพาทด้วย ในกรณีที่ คู่พิพาทตกลงกันแก้ไขเนื้อหาของกฎการไกล่เกลี่ย จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้ไกล่เกลี่ยก่อน แต่ศูนย์นี้อาจ ไม่ดำเนินการตามกระบวนการไกล่เกลี่ยนั้นได้ หากเห็นว่าการแก้ไขดังกล่าวไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎการ ไกล่เกลี่ยฯ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นหลังจากที่ได้รับอนุญาต จากผู้ไกล่เกลี่ยหรือหลังจากที่มีการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยก็ตาม

๔.๒ การเริ่มกระบวนการไกล่เกลี่ย (ข้อ ๒ และข้อ ๓)

(๑) ในกรณีที่สัญญาระหว่างคู่พิพาทระบุถึงกฎ การไกล่เกลี่ยของ ICC ให้คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือ ทุกฝ่ายที่ประสงค์จะดำเนินการไกล่เกลี่ยตามกฎหมาย การไกล่เกลี่ยฯ ส่งคำขอไกล่เกลี่ยเป็นลายลักษณ์อักษรไปยัง ศูนย์ฯ โดยต้องระบุเนื้อหาตามที่กำหนดไว้ด้วย เช่น ชื่อที่อยู่ ของคู่พิพาทหรือตัวแทน คำอธิบายเกี่ยวกับข้อพิพาท และทุนทรัพย์ของข้อพิพาท สัญญาที่ใช้ในกระบวนการ ระงับข้อพิพาทนอกเหนือจากการไกล่เกลี่ยหรือข้อเสนอ เกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทแบบอื่น สัญญาหรือข้อเสนอ ในเรื่องต่าง ๆ (ระยะเวลาในการไกล่เกลี่ย ภาษาที่ใช้ในการ ไกล่เกลี่ย หรือสถานที่สำหรับไกล่เกลี่ย) รวมถึงข้อเสนอ เกี่ยวกับชื่อของผู้ไกล่เกลี่ยหรือคุณลักษณะของผู้ไกล่เกลี่ย ทั้งนี้ คู่พิพาทที่ส่งคำขอจะต้องชำระค่าธรรมเนียมตาม ภาคผนวก และต้องส่งสำเนาคำขอไปให้แก่คู่พิพาทอื่นด้วย เว้นแต่คู่พิพาททั้งหมดได้ยื่นคำขอร่วมกัน โดยให้ถือเอาวันที่ ศูนย์ฯ ได้รับคำขอเป็นวันเริ่มต้นกระบวนการระงับข้อพิพาท

(๒) ในกรณีที่ไม่มีสัญญาระหว่างคู่พิพาทที่ระบุ ถึงกฎการไกล่เกลี่ยของ ICC ให้คู่พิพาทฝ่ายที่ต้องการระงับ ข้อพิพาทด้วยกฎการไกล่เกลี่ยฯ เสนอความประสงค์ดังกล่าว ต่อคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งอาจกระทำโดยการส่งคำขอ เป็นลายลักษณ์อักษรไปยังศูนย์ฯ โดยระบุข้อมูลต่าง ๆ ตามที่กำหนด เพื่อให้ศูนย์ฯ แจ้งไปยังคู่พิพาทฝ่ายอื่น ต่อไป ซึ่งคู่พิพาทที่ส่งคำขอจะต้องชำระค่าธรรมเนียม ตามภาคผนวกเช่นกัน และเมื่อคู่พิพาทได้ตกลงระงับ ข้อพิพาทตามกฎหมายการไกล่เกลี่ยฯ แล้ว ให้ถือเอาวันที่ศูนย์ฯ ส่งหนังสืออนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังคู่พิพาท เป็นวันเริ่มต้นกระบวนการระงับข้อพิพาท แต่หากคู่พิพาท ไม่สามารถตกลงกันได้ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ศูนย์ฯ ได้รับคำขอหรือภายในระยะเวลาที่ศูนย์ฯ กำหนด กระบวนการ ระงับข้อพิพาทก็จะไม่เริ่มต้นขึ้น

๔.๓ สถานที่และภาษาที่ใช้ในการไกล่เกลี่ย (ข้อ ๔)

ในกรณีที่ไม่มีสัญญาระหว่างคู่พิพาทในเรื่องการ ไกล่เกลี่ย ศูนย์ฯ อาจกำหนดสถานที่นัดพบกันระหว่าง ผู้ไกล่เกลี่ยกับคู่พิพาทหรืออาจให้ผู้ไกล่เกลี่ยเป็นผู้กำหนด ก็ได้ นอกจากนี้ ศูนย์ฯ อาจกำหนดภาษาที่ใช้ในการ ไกล่เกลี่ยได้มากกว่าหนึ่งภาษาหรืออาจให้ผู้ไกล่เกลี่ย เป็นผู้กำหนดในภายหลังก็ได้

๔.๔ การเลือกผู้ไกล่เกลี่ย (ข้อ ๕)

คู่พิพาทสามารถร่วมกันเสนอชื่อผู้ไกล่เกลี่ยเพื่อให้ ศูนย์ฯ เป็นผู้อนุญาตได้ แต่หากคู่พิพาทไม่ได้เสนอชื่อ ผู้ไกล่เกลี่ยมา ศูนย์ฯ อาจแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยเองหรือส่ง รายชื่อผู้ไกล่เกลี่ยให้คู่พิพาทคัดเลือกจากรายชื่อดังกล่าว และให้ศูนย์ฯ เป็นผู้พิจารณาอนุญาตต่อไป โดยอาจมีการ เสนอชื่อหรือแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยได้มากกว่าหนึ่งคนซึ่งต้อง พิจารณาตามความเหมาะสมและข้อตกลงของคู่พิพาท ทั้งนี้ ผู้ไกล่เกลี่ยที่จะได้รับการแต่งตั้งต้องลงลายมือชื่อ ในเอกสารเพื่อแสดงให้เห็นถึงความยินยอม ความพร้อม ปฏิบัติงาน ความเป็นกลาง และความเป็นอิสระ รวมทั้งต้อง เปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจทำให้เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับความ เป็นกลางของผู้ไกล่เกลี่ยด้วย โดยศูนย์ฯ ต้องแจ้งข้อมูล ดังกล่าวให้คู่พิพาททราบและให้ระยะเวลาเพียงพอที่คู่ พิพาทจะแสดงความคิดเห็นได้ในการอนุญาตหรือแต่งตั้ง ผู้ไกล่เกลี่ย ศูนย์ฯ ต้องคำนึงถึงคุณสมบัติของผู้ไกล่เกลี่ยด้วย และในกรณีที่ศูนย์ฯ เป็นผู้แต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยเอง คู่พิพาท อาจคัดค้านการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยและแจ้งต่อศูนย์ฯ เพื่อให้แต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคนใหม่ได้

๔.๕ การดำเนินการไกล่เกลี่ย (ข้อ ๗)

ผู้ไกล่เกลี่ยและคู่พิพาทจะต้องหารือกันกำหนด วิธีการไกล่เกลี่ยโดยเร็ว และผู้ไกล่เกลี่ยต้องจัดทำคำอธิบาย เป็นลายลักษณ์อักษรแจ้งให้คู่พิพาททราบถึงวิธีการ ไกล่เกลี่ยตามที่ได้ตกลงกัน โดยถือว่าคู่พิพาทตกลง ที่จะระงับข้อพิพาทตามกฎหมายการไกล่เกลี่ยของ ICC และ เข้าร่วมในกระบวนการไกล่เกลี่ยแล้วอย่างน้อยจนกว่า จะได้รับเอกสารคำอธิบายจากผู้ไกล่เกลี่ยหรือมีการยกเลิก กระบวนการไกล่เกลี่ยก่อนกำหนด ทั้งนี้ ในการเริ่มกระบวนการ ไกล่เกลี่ยและระหว่างดำเนินการไกล่เกลี่ย ผู้ไกล่เกลี่ยต้อง ยึดความประสงค์ของคู่พิพาทเป็นหลัก และปฏิบัติต่อ คู่พิพาทด้วยความเป็นธรรมและเป็นกลาง โดยคู่พิพาท แต่ละฝ่ายต้องปฏิบัติตามด้วยความสุจริตตลอดกระบวนการ ไกล่เกลี่ยด้วย

๔.๖ การยกเลิกกระบวนการไกล่เกลี่ย (ข้อ ๘)

กระบวนการไกล่เกลี่ยจะถูกยกเลิกเมื่อศูนย์ฯ ให้อนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรต่อคู่พิพาท เมื่อมีเหตุการณ์บางอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้เกิดขึ้น คือ

(๑) คู่พิพาทได้ทำสัญญาระหว่างกันเพื่อให้ข้อพิพาทเป็นอันระงับไป

(๒) คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ไกล่เกลี่ย แจ้งว่าไม่ประสงค์ที่จะดำเนินการไกล่เกลี่ยต่อไป

(๓) ผู้ไกล่เกลี่ยมีหนังสือบอกกล่าวให้คู่พิพาททุกฝ่ายทราบว่าการไกล่เกลี่ยได้เสร็จสิ้นลงแล้ว

(๔) ผู้ไกล่เกลี่ยมีหนังสือบอกกล่าวให้คู่พิพาททุกฝ่ายทราบว่าการไกล่เกลี่ยนั้น ไม่สามารถทำให้ข้อพิพาทระงับลงได้

(๕) ศูนย์ฯ มีหนังสือบอกกล่าวให้คู่พิพาททุกฝ่ายทราบว่าระยะเวลาสำหรับการดำเนินการไกล่เกลี่ย และระยะเวลาที่ขยายให้สั้นที่สุดลงแล้ว

(๖) ศูนย์ฯ มีหนังสือบอกกล่าวให้คู่พิพาททุกฝ่ายทราบว่าคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือมากกว่าหนึ่งฝ่ายขึ้นไปไม่ได้ชำระเงินภายในระยะเวลาที่กำหนด และ

(๗) ศูนย์ฯ มีหนังสือบอกกล่าวให้คู่พิพาททุกฝ่ายทราบว่า มีข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการเสนอชื่อผู้ไกล่เกลี่ยหรือมีเหตุทำให้ไม่สามารถแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยได้

๔.๗ การรักษาความลับ (ข้อ ๙)

กระบวนการไกล่เกลี่ยต้องดำเนินการโดยส่วนตัว และเป็นความลับ และสัญญาเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทต้องเก็บรักษาไว้เป็นความลับด้วย เว้นแต่คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิเปิดเผยได้ตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องไม่แสดงหลักฐานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นหรือได้จากการไกล่เกลี่ยในกระบวนการทางศาล

อนุญาตต่อตุลาการ หรือกระบวนการอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เว้นแต่มีกฎหมายกำหนดให้เปิดเผยได้ โดยหลักฐานที่เกิดขึ้นหรือได้จากการไกล่เกลี่ยที่สำคัญ เช่น เอกสารหรือคำแถลงที่ส่ง โดยคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งหรือผู้ไกล่เกลี่ยในระหว่างที่ทำการไกล่เกลี่ยนั้น เว้นแต่คู่พิพาทที่ต้องการแสดงเอกสารนั้นเป็นผู้ได้รับเอกสารมาด้วยตนเอง ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของคู่พิพาทหรือผู้ไกล่เกลี่ยที่เกิดขึ้นระหว่างการไกล่เกลี่ย หรือการยอมรับของคู่พิพาทที่เกิดขึ้นระหว่างการไกล่เกลี่ย

๔.๘ บทบัญญัติทั่วไป (ข้อ ๑๐)

กฎการไกล่เกลี่ยของ ICC ได้กำหนดบทบัญญัติทั่วไปไว้หลายเรื่อง อาทิเช่น

(๑) คู่พิพาทอาจเริ่มดำเนินการหรือดำเนินการต่อซึ่งกระบวนการทางตุลาการหรืออนุญาโตตุลาการ อันเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทได้ เว้นแต่คู่พิพาทจะตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นหรือถูกห้ามไว้โดยกฎหมายที่ใช้บังคับ

(๒) ผู้ไกล่เกลี่ยต้องไม่ให้การเป็นพยานในกระบวนการทางตุลาการหรืออนุญาโตตุลาการอันเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาท เว้นแต่กฎหมายที่ใช้บังคับจะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นหรือคู่สัญญาทุกฝ่ายและผู้ไกล่เกลี่ยจะตกลงกันเป็นอย่างอื่น

(๓) ผู้ไกล่เกลี่ยต้องไม่ปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการทางตุลาการหรืออนุญาโตตุลาการอันเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทที่อยู่หรือเคยอยู่ภายใต้กฎการไกล่เกลี่ยฯ ไม่ว่าในฐานะผู้พิพากษา อนุญาโตตุลาการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ดูแล เว้นแต่คู่พิพาทจะตกลงกันเป็นอย่างอื่น

(๔) ผู้ไกล่เกลี่ยศูนย์ฯ เจ้าหน้าที่ คณะกรรมการ และกลุ่มหอการค้านานาชาติ รวมถึงเจ้าหน้าที่และผู้แทนทั้งหมด ไม่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำอันเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาท เว้นแต่การจำกัดความรับผิดชอบนั้นถูกห้ามไว้โดยกฎหมายที่ใช้บังคับ

๕. เปรียบเทียบกฎการไกล่เกลี่ยของ ICC กับกฎหมายภายในของไทย

ประเทศไทยมีกฎหมายภายในที่กำหนดกลไกในเรื่องการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไว้เช่นกัน คือ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมีเจตนารมณ์ให้นำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมาใช้ทั้งในส่วนที่เป็นข้อพิพาททางแพ่งและข้อพิพาททางอาญา โดยข้อพิพาททางแพ่งครอบคลุมถึงข้อพิพาททางพาณิชย์ด้วย หากแต่

พระราชบัญญัติดังกล่าวได้จำกัดลักษณะของข้อพิพาท และทุนทรัพย์ของข้อพิพาททางแพ่งไว้^๖ เนื่องจากมุ่งหมายให้นำวิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมาใช้ในกรณีที่มีทุนทรัพย์ไม่มากนัก ทั้งนี้ เพื่อลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล ลดภาระงบประมาณ และทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุข โดยมีบทบัญญัติหลายเรื่องที่สอดคล้องกับหลักการที่กำหนดไว้ในกฎการไกล่เกลี่ยของ ICC ที่สำคัญคือ

(๑) เป็นกลไกระงับข้อพิพาทที่อยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจและอาศัยความยินยอมของคู่พิพาทเป็นสำคัญ

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไม่ว่าจะในทางระหว่างประเทศหรือตามกฎหมายภายในของไทย ล้วนแต่ต้องอาศัยความสมัครใจและความยินยอมพร้อมใจของคู่พิพาทที่จะนำวิธีการไกล่เกลี่ยมาใช้เพื่อให้ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นนั้นยุติลงโดยเร็ว โดยกรณีกฎการไกล่เกลี่ยของ ICC ปรากฏให้เห็นได้จากการเริ่มกระบวนการไกล่เกลี่ย ข้อ ๒ และข้อ ๓ ซึ่งคู่สัญญาอาจจะบุถึงกฎการไกล่เกลี่ยฯ ไว้ในสัญญาตั้งแต่นั้น โดยเมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นก็สามารถแจ้งความประสงค์ขอไกล่เกลี่ยฯ ไปยังศูนย์ฯ ได้ทันที หรือกรณีที่มีได้ระบุไว้ในสัญญามาก่อน แต่เมื่อคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งประสงค์ที่จะนำกฎการไกล่เกลี่ยฯ มาใช้ก็ต้องเสนอความประสงค์นั้นต่อคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อให้ตกลงด้วยจึงจะนำกฎการไกล่เกลี่ยฯ มาใช้ได้ นอกจากนี้ ในข้อ ๕ ยังกำหนดให้คู่พิพาทสามารถร่วมกันเสนอชื่อผู้ไกล่เกลี่ยได้เอง เพียงแต่ให้ศูนย์ฯ เป็นผู้อนุญาตเท่านั้น ส่วนพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทฯ ปรากฏให้เห็นได้จากในมาตรา ๒๑ ที่กำหนดให้คู่กรณีที่จะประสงค์ให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทยื่นคำร้องต่อหน่วยงานซึ่งดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และให้หน่วยงานสอบถามความสมัครใจของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งก่อน ถ้าคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งไม่สมัครใจเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้หน่วยงานจำหน่ายคำร้องไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้น และในการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคู่กรณีสามารถตกลงกันแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยได้เองจากบัญชีผู้ไกล่เกลี่ยที่หน่วยงานจัดทำไว้

(๒) ผู้ไกล่เกลี่ยต้องเป็นกลาง มีความเป็นอิสระ และอาจถูกคัดค้านได้

กฎการไกล่เกลี่ยของ ICC ข้อ ๕ ได้กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยที่จะได้รับการแต่งตั้งต้องลงลายมือชื่อในเอกสารเพื่อแสดงให้เห็นถึงความยินยอม ความพร้อมในการปฏิบัติงาน ความเป็นกลาง และความเป็นอิสระ รวมทั้งต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจทำให้เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับความเป็นกลางด้วย นอกจากนี้ ในกรณีที่ศูนย์ฯ เป็นผู้แต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยเอง คู่พิพาทอาจคัดค้านการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยและแจ้งต่อศูนย์ฯ เพื่อให้แต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยคนใหม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการในพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทฯ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ ที่กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง อิสระ ยุติธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และยังคงเปิดเผยข้อเท็จจริงที่อาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางและความเป็นอิสระของตนให้คู่กรณีทราบ รวมทั้งอาจถูกคู่กรณีตั้งข้อรังเกียจที่มีสภาพร้ายแรง อันอาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นกลางหรือไม่เป็นอิสระได้

(๓) ผู้ไกล่เกลี่ยต้องยึดความประสงค์ของคู่พิพาทเป็นหลัก

กฎการไกล่เกลี่ยของ ICC ข้อ ๗ ได้กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยและคู่พิพาทหารือกันกำหนดวิธีการไกล่เกลี่ยโดยเร็ว ซึ่งระหว่างดำเนินการกระบวนการไกล่เกลี่ย ผู้ไกล่เกลี่ยต้องยึดความประสงค์ของคู่พิพาทเป็นหลักและปฏิบัติต่อคู่พิพาทด้วยความเป็นธรรมและเป็นกลาง นอกจากนี้ คู่พิพาทแต่ละฝ่ายเองก็ต้องปฏิบัติตามด้วยความสุจริตตลอดกระบวนการไกล่เกลี่ยด้วย ในขณะที่พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทฯ มาตรา ๒๕ ได้กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยสอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับข้อพิพาท ความประสงค์ของคู่กรณีที่จะระงับข้อพิพาทและข้อเท็จจริงอื่นที่เกี่ยวข้อง หลังจากนั้นให้ผู้ไกล่เกลี่ยอธิบายให้คู่กรณีเข้าใจซึ่งกันและกันหรือผ่อนปรนเข้าหากัน อันนำไปสู่การตกลงระงับข้อพิพาทกันได้ และมาตรา ๒๘ กำหนดให้คู่กรณีมีสิทธิเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกันได้โดยอิสระ ซึ่งข้อตกลงนั้นต้องไม่เป็นการต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย เป็นการพันวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

^๖ มาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ วางข้อจำกัดเกี่ยวกับข้อพิพาทว่า ไม่นำมาใช้บังคับกับข้อพิพาทที่เกี่ยวกับสิทธิแห่งสภาพบุคคล สิทธิในครอบครัว หรือกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ และการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททางแพ่งให้กระทำได้ในกรณี (๑) ข้อพิพาทเกี่ยวกับที่ดินที่มีข้อพิพาทเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ (๒) ข้อพิพาทระหว่างทายาทเกี่ยวกับทรัพย์มรดก (๓) ข้อพิพาทอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา และ (๔) ข้อพิพาทอื่นนอกจาก (๑) (๒) และ (๓) ที่มีทุนทรัพย์ไม่เกินห้าล้านบาท หรือไม่เกินจำนวนตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(๔) การรักษาความลับของคู่พิพาท

กฎการไกล่เกลี่ยของ ICC ข้อ ๙ ได้กำหนดให้กระบวนการไกล่เกลี่ยจะต้องดำเนินการโดยส่วนตัวและเป็นความลับ และคู่พิพาทต้องไม่แสดงหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยในกระบวนการทางศาล อนุญาโตตุลาการหรือกระบวนการอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ซึ่งพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทฯ ก็กำหนดหลักการในเรื่องดังกล่าวไว้เช่นเดียวกัน โดยในมาตรา ๑๒ ได้กำหนดให้ผู้ไกล่เกลี่ยต้องรักษาความลับที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และมาตรา ๒๙ กำหนดห้ามมิให้รับฟังข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดี กระบวนการอนุญาโตตุลาการหรือกระบวนการพิจารณาอื่นใด เว้นแต่เพื่อการบังคับตามข้อตกลงระดับข้อพิพาท เช่น การยอมรับหรือข้อความที่กระทำโดยคู่กรณีในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ข้อเสนอใด ๆ ที่เสนอโดยผู้ไกล่เกลี่ย หรือเอกสารที่จัดทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยเฉพาะ

(๕) สภาพบังคับของข้อตกลงระดับข้อพิพาท

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นวิธีระงับข้อพิพาททางเลือกในรูปแบบหนึ่งที่ตั้งอยู่บนความสมัครใจของคู่พิพาทโดยแท้ ดังนั้น เมื่อไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสำเร็จและคู่พิพาทยอมปฏิบัติตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทที่จัดทำขึ้น ย่อมทำให้ข้อพิพาทนั้นระงับลงได้ แต่หากคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ยอมปฏิบัติตาม ย่อมต้องหาวิธีการบังคับให้เกิดผลตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทนั้น โดยหากเป็นข้อตกลงระดับข้อพิพาทที่เกิดจากการไกล่เกลี่ยตามกฎการไกล่เกลี่ยของ ICC จะอยู่ภายใต้บังคับของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยข้อตกลงระดับข้อพิพาทระหว่างประเทศอันเป็นผลมาจากการไกล่เกลี่ย (United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation) หรือ “อนุสัญญาลิงคโปร์ว่าด้วยการไกล่เกลี่ย” (Singapore Convention on Mediation) ซึ่งใช้บังคับกับข้อตกลงอันเป็นผลมาจากการไกล่เกลี่ยและทำเป็นหนังสือสัญญาเพื่อระงับข้อพิพาททางพาณิชย์ระหว่างประเทศ โดยคู่พิพาทสามารถส่งมอบข้อตกลงระดับข้อพิพาทให้แก่หน่วยงานที่มีอำนาจของภาคีแห่งอนุสัญญาฯ เพื่อดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามข้อตกลงดังกล่าวได้^๗ ส่วนกรณีพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทฯ มาตรา ๓๒

กำหนดว่า เมื่อคู่กรณีฝ่ายที่ถูกเรียกร้องไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงระดับข้อพิพาท คู่กรณีฝ่ายที่เรียกร้องอาจยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้บังคับตามข้อตกลงระดับข้อพิพาทนั้นได้

บทสรุป

กฎการไกล่เกลี่ยของ ICC เป็นกลไกระงับข้อพิพาททางเลือกในรูปแบบหนึ่งที่ได้รับคามนิยามอย่างมากในปัจจุบัน แม้ว่ากฎดังกล่าวจะมีได้มีสภาพบังคับเป็นกฎหมายระหว่างประเทศโดยตรง เพราะตั้งอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจ แต่ก็ถือได้ว่าเป็นกฎเกณฑ์ที่มีบทบาทอย่างสำคัญในทางธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ เพราะนอกจากจะประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายแล้ว ยังมีขั้นตอนที่ยืดหยุ่นได้ ไม่ยุ่งยาก สามารถรักษาความลับในทางธุรกิจได้เป็นอย่างดี และยังมีบรรยากาศที่เป็นมิตรมากกว่าการระงับข้อพิพาทในรูปแบบอื่น ตลอดจนกระบวนการไกล่เกลี่ยตามกฎหมายการไกล่เกลี่ยฯ ยังมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในทางสากล โดยเฉพาะในเรื่องความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ ความเป็นกลางและความเป็นอิสระของผู้ไกล่เกลี่ย การให้ความสำคัญกับความเห็นและการตัดสินใจของคู่พิพาท รวมถึงการรักษาความลับของข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการไกล่เกลี่ย ซึ่งล้วนแต่ทำให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าการไกล่เกลี่ยตามกระบวนการดังกล่าวจะเป็นไปอย่างยุติธรรมและสามารถระงับข้อพิพาทที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพในการนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎการไกล่เกลี่ยของ ICC กับกฎหมายภายในของประเทศไทยคือ พระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ แล้วจะเห็นได้ว่า หลักการและกลไกสำคัญต่าง ๆ ล้วนแต่สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน แม้ว่าข้อพิพาททางพาณิชย์ระหว่างประเทศส่วนใหญ่จะยังคงเลือกใช้การไกล่เกลี่ยตามกฎหมายการไกล่เกลี่ยของ ICC เนื่องจากมีความเป็นสากล ได้มาตรฐาน และไม่ถูกจำกัดด้วยทุนทรัพย์ของข้อพิพาท แต่ก็แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของกฎหมายไทยในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ หากในอนาคตมีการขยายขอบเขตการใช้บังคับหรือขยายจำนวนทุนทรัพย์ของข้อพิพาทให้เพิ่มสูงขึ้นก็น่าจะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่นักลงทุนสามารถเลือกใช้ในการระงับข้อพิพาททางพาณิชย์ระหว่างประเทศได้

^๗ พงษ์สิทธิ์ วรธรรมราช และสายทิพย์ สัญญะวี, “ข้อตกลงระดับข้อพิพาทระหว่างประเทศอันเป็นผลมาจากการไกล่เกลี่ย”, น. ๑๑-๑๔, <www.krisdika.go.th>, สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖.

สรุปผลดำเนินงานการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ รอบ ๖ เดือน (๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๖)

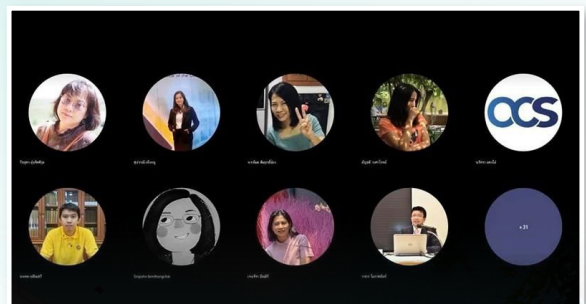
กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

เมื่อวันศุกร์ ที่ ๗ เมษายน ๒๕๖๖ กลุ่มพัฒนาระบบบริหารได้จัดประชุมคณะทำงานพิจารณากำหนดตัวชี้วัดและติดตามผลการประเมินส่วนราชการของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ Microsoft Teams โดยมีนายธนาวัฒน์ สังข์ทอง รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ทำหน้าที่ประธานคณะทำงานฯ เป็นประธานการประชุมดังกล่าว

ในการประชุมคณะทำงานฯ ได้มีการพิจารณาผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดการประเมินส่วนราชการฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ รอบ ๖ เดือน (๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๖) ของสำนักงานฯ ซึ่งเปรียบเทียบกับค่าเป้าหมายที่กำหนดรอบ ๖ เดือน สรุปผลการดำเนินงานภาพรวม คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ สำเร็จตามเป้าหมายทุกตัวชี้วัด จำนวน ๘ ตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัด	น้ำหนัก ร้อยละ	เป้าหมาย ๖ เดือน	ผลการดำเนินงาน
Performance Base (ร้อยละ ๗๐)			
ตัวชี้วัดที่ ๑ ร้อยละความสำเร็จในการตรวจพิจารณากฎหมายแล้วเสร็จ ตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย และการเร่งรัดการตรวจพิจารณาเรื่องค้างดำเนินการ	๒๐	ร้อยละ ๖๑ - ๗๐	<p>ร้อยละ ๘๑.๘๒ (ผ่าน)</p> <p>(๑. กฎหมายแม่บท ๑๔ เรื่อง</p> <ul style="list-style-type: none"> - เสร็จ ๑๔ เรื่อง (เสร็จภายในกำหนด ๑๔ เรื่อง เสร็จเกิน - เรื่อง) - อยู่ระหว่างดำเนินการ ๕ เรื่อง (อยู่ภายในกำหนด ๓ เรื่อง เกินกำหนด ๒ เรื่อง) <p>๒. กฎหมายลูกบท ๒๒๔ เรื่อง</p> <ul style="list-style-type: none"> - เสร็จ ๑๙๓ เรื่อง (เสร็จภายในกำหนด ๑๙๓ เรื่อง เสร็จเกิน - เรื่อง) - อยู่ระหว่างดำเนินการ ๓๑ เรื่อง (อยู่ภายในกำหนด ๓๑ เรื่อง เกินกำหนด - เรื่อง) <p>๓. เรื่องค้างก่อนปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ ๒๑ เรื่อง</p> <ul style="list-style-type: none"> - เสร็จ ๙ เรื่อง (เสร็จภายในกำหนด ๙ เรื่อง เสร็จเกิน - เรื่อง) - อยู่ระหว่างดำเนินการ ๑๒ เรื่อง)
ตัวชี้วัดที่ ๒ ร้อยละความสำเร็จของการให้ความเห็นทางกฎหมายประเภทความเห็นทั่วไป	๑๐	ร้อยละ ๗๔.๔๙	<p>ร้อยละ ๘๘.๘๙ (ผ่าน)</p> <p>(ความเห็นทั่วไป ๑๖๒ เรื่อง</p> <ul style="list-style-type: none"> - เสร็จ ๑๔๘ เรื่อง (เสร็จภายในกำหนด ๑๔๔ เรื่อง เสร็จเกิน ๔ เรื่อง) - อยู่ระหว่างดำเนินการ ๑๔ เรื่อง (อยู่ภายในกำหนด ๑๓ เรื่อง เกินกำหนด ๑ เรื่อง)
ตัวชี้วัดที่ ๓ ร้อยละความสำเร็จของการวิเคราะห์ผลกระทบในการออกกฎหมาย (Regulatory Assessment: RIA)	๑๐	ร้อยละ ๖๑ - ๗๙ ของจำนวนร่างพระราชบัญญัติ	<p>ร้อยละ ๑๐๐ (ผ่าน)</p> <p>(การวิเคราะห์ผลกระทบในการออกกฎหมาย จำนวน ๙ เรื่อง เสร็จ ๙ เรื่อง)</p>
ตัวชี้วัดที่ ๔ ร้อยละของกฎหมายที่ได้รับการทบทวน แก้ไข ปรับปรุง และ/หรือยกเลิกให้ไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ	๑๐	<p>๑. จัดทำร่างแผนขับเคลื่อนการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย</p> <p>๒. ประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงแผนขับเคลื่อนฯ</p> <p>๓. หน่วยงานเสนอรอบเวลาในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย</p>	<p>สำเร็จ (ผ่าน)</p> <p>๑. สคก. ได้จัดทำแผนขับเคลื่อนการทบทวน แก้ไขปรับปรุง หรือยกเลิกกฎหมาย ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๖ เสร็จเรียบร้อยแล้ว เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๖๖</p> <p>๒. สคก. ได้จัดสัมมนาเพื่อชี้แจงการจัดทำแผนขับเคลื่อนฯ เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๕ ณ โรงแรมปรีชาพาเลซ กรุงเทพฯ</p> <p>๓. หน่วยงานเสนอรอบเวลาในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ภายในวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๖๕</p>

ตัวชี้วัด	น้ำหนัก ร้อยละ	เป้าหมาย ๖ เดือน	ผลการดำเนินงาน
ตัวชี้วัดที่ ๕ ร้อยละความสำเร็จในการตรวจพิจารณากฎหมายตามแผนการปฏิรูปประเทศแล้วเสร็จ	๑๐	๑. ทบทวนข้อมูลแผนขับเคลื่อนกฎหมายตามแผนการปฏิรูปประเทศ ๒. ประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อชี้แจงแผนขับเคลื่อนฯ และทบทวนแผนการดำเนินงานของหน่วย ๓. หน่วยงานเสนอกรอบระยะเวลาการทบทวนแผนของหน่วยงาน	สำเร็จ (ผ่าน) ๑. สคก. ทบทวนและปรับปรุงข้อมูลกฎหมายตามแผนการปฏิรูปประเทศ เพื่อขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ ๒. สคก. ได้ประชุมหน่วยงานผู้รับผิดชอบการจัดทำและปรับปรุงกฎหมายตามแผนการปฏิรูปประเทศฉบับปรับปรุง (Big Rock) เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๖ ผ่านทางระบบออนไลน์ Microsoft Teams เพื่อรับทราบความคืบหน้าและปัญหาอุปสรรคการจัดทำและปรับปรุงกฎหมาย พร้อมกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ ๓. หน่วยงานรายงานความคืบหน้าของกฎหมายที่จัดทำหรือปรับปรุง พร้อมกรอบระยะเวลาในการดำเนินการแต่ละขั้นตอน เพื่อปรับปรุงแผนการขับเคลื่อนฯ
ตัวชี้วัดที่ ๖ ร้อยละความสำเร็จของกฎหมายที่ได้มีการรับฟังความคิดเห็น	๑๐	ร้อยละ ๖๑ - ๗๙ ของจำนวนร่างพระราชบัญญัติ	ร้อยละ ๑๐๐ (ผ่าน) (กฎหมายที่ได้มีการรับฟังความคิดเห็น จำนวน ๘ เรื่อง เสร็จ ๘ เรื่อง)
Potential Base (ร้อยละ ๓๐)			
ตัวชี้วัดที่ ๗ การพัฒนาองค์การสู่ดิจิทัล	๑๕		
๗(๑) การพัฒนาระบบบัญชีข้อมูล (Data Catalog) เพื่อนำไปสู่การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Data)	๑๐	จัดส่ง template ๑ และ template ๒	สำเร็จ (ผ่าน) สคก. จัดทำรายชื่อชุดข้อมูล (Template ๑ : Dataset) และคำอธิบายชุดข้อมูล (Template ๒ : Metadata) ที่สอดคล้องตามมาตรฐานที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมดิจิทัล (องค์การมหาชน) กำหนด (๑๔ รายการ) และจัดส่งให้สำนักงานสถิติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๖ เรียบร้อยแล้ว
๗(๒) การพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานโดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาเป็นกลไกหลักในการดำเนินงาน (Digitalize Process)	๕	จำนวนร้อยละ ๗๐ ของหนังสือราชการที่ส่งออกในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีการประทับรับรองด้วยใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา ๒๘ แห่งกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์	ร้อยละ ๑๐๐ (ผ่าน) จำนวนหนังสือราชการที่ส่งออกในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีการประทับรับรองด้วยใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา ๒๘ แห่งกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๔,๘๓๓ เรื่อง
ตัวชี้วัดที่ ๘ การประเมินสถานะของหน่วยงานในการเป็นระบบราชการ ๔.๐ (PMQA ๔.๐)	๑๕	คณะทำงานฯ รายหมวดจัดเตรียมข้อมูลประกอบการตอบข้อคำถามตามแบบฟอร์มที่สำนักงาน ก.พ.ร. กำหนด (แบบฟอร์ม ๒ แบบฟอร์ม ๓ และแบบฟอร์ม ๔)	สำเร็จ (ผ่าน) คณะทำงานฯ รายหมวดจัดทำข้อมูลประกอบการตอบข้อคำถามตามแบบฟอร์ม ๒ แบบฟอร์ม ๓ และแบบฟอร์ม ๔ ที่สำนักงาน ก.พ.ร. กำหนดเสร็จเรียบร้อยแล้ว
รวม	๑๐๐	สำเร็จตามเป้าหมายทุกตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐	

โดยคณะทำงานฯ ได้รายงานผลการดำเนินงานให้เลขาธิการฯ รับทราบ และนำไปรายงานผลในระบบการรายงานผลการประเมินส่วนราชการ (e-SAR) ของสำนักงาน ก.พ.ร. และนำไปใช้ประกอบเป็นผลการปฏิบัติราชการของผู้บริหารของส่วนราชการต่อไป

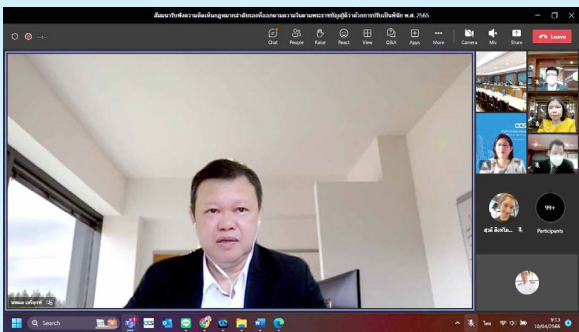

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นประธานในพิธีเปิดโครงการฝึกอบรมหลักสูตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่นักกฎหมายกฤษฎีกา หัวข้อ “ข้อพิจารณาการตรวจร่างกฎกระทรวง” เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๖ ณ โรงแรมแมนดาริน กรุงเทพมหานคร

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นประธานในพิธีเปิดโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่บ่งคักปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๖ ณ โรงแรมท็อปแลนด์ จังหวัดพิษณุโลก

นายพนพล เกร์ฤกษ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นประธานในพิธีเปิดโครงการสัมมนารับฟังความคิดเห็นกฎหมายลำดับรองที่ออกตามความในพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้วยระบบ Microsoft Teams และห้องประชุมปริทัศน์ พนมยงค์ เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๖ โดยมีการถ่ายทอด Live การสัมมนาผ่าน Facebook สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ร่างพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาคดีแพ่งเล็กน้อย พ.ศ. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๑. คดีแพ่งเล็กน้อย หมายถึง คดีที่คำนวณเป็นราคาเงินไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท หรือตามที่พระราชกฤษฎีกากำหนด หรือคดีที่ไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ แต่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญระหว่างผู้ครอบครองหรือผู้อยู่อาศัยในอสังหาริมทรัพย์ หรือผู้อยู่อาศัยในเรือหรือแพ
๒. ให้การยื่นคำฟ้องคดีแพ่งเล็กน้อยมีลักษณะเป็นคดีผู้บริโภคร่วมด้วย โดยให้ผู้ฟ้องพิจารณาว่าจะใช้การฟ้องคดีในช่องทางใด และให้ใช้ช่องทางดังกล่าวไปตลอดเส้นทาง
๓. ให้จัดตั้งแผนกคดีแพ่งเล็กน้อยในศาลชั้นต้น และกำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานคดีแพ่งเล็กน้อยเพื่อทำหน้าที่แนะนำและช่วยเหลือคู่กรณีหรือคู่ความ เรียกกบุคคลหรือเอกสารพยานหลักฐานใด ๆ ดำเนินกระบวนการพิจารณา (ที่ไม่ใช่การตัดสินของศาล) ไกล่เกลี่ย รวบรวมพยานหลักฐาน ตรวจสอบ และเร่งรัดการส่งสำนวนคดีที่มีการอุทธรณ์
๔. กำหนดวิธีพิจารณาคดีแพ่งเล็กน้อยในศาลชั้นต้น ได้แก่ การฟ้องคดี คำสั่งให้จำเลยชำระหนี้ การไกล่เกลี่ยประนีประนอม และการสืบพยานและวินิจฉัยชี้ขาดคดี
๕. กำหนดเงื่อนไขและวิธีการอุทธรณ์

ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

ประชาชนสามารถยุติข้อพิพาทอันก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้ครอบครองหรือผู้อยู่อาศัยในที่อยู่อาศัย หรือความขัดแย้งระหว่างเพื่อนบ้านหรือข้อพิพาทที่มีทุนทรัพย์ไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท ด้วยความสมานฉันท์ สะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ตลอดจนเป็นการลดอุปสรรคในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชน